

**ДЕРЖАВНА ПОДАТКОВА СЛУЖБА УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ПОДАТКОВОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ**

БЮДЖЕТНА ПІДТРИМКА ТА ПОДАТКОВЕ СТИМУЛЮВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНА ПОДАТКОВА СЛУЖБА УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ
ПОДАТКОВОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

**БЮДЖЕТНА ПІДТРИМКА ТА
ПОДАТКОВЕ СТИМУЛЮВАННЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ
УКРАЇНИ**

**За загальною редакцією
Л. Л. Тарангул**

Ірпінь – 2012

STATE TAX SERVICE OF UKRAINE
NATIONAL UNIVERSITY OF STATE
TAX SERVICE OF UKRAINE

**BUDGET SUPPORT AND
TAX INCENTIVES IN NATIONAL
ECONOMY OF UKRAINE**

**Edited by
L. L. Tarangul**

Irpin – 2012

УДК 336.14 : 336.21.4(477)

ББК 65.9 (4Укр)261.3 + 65.9 (4Укр) 261.411

Б 98

Рецензенти:

д.е.н., професор *А.М. Соколовська* (ДННУ «Академія фінансового управління»);
д.е.н., професор *Ю.Б. Іванов* (Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України); д.е.н., п.н.с. *В.В. Зимовець* (ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»)

Рекомендовано до друку Вченою радою

Національного університету державної податкової служби України

(протокол № 7 від 2 березня 2012 р.)

Автори:

Тарангул Л. Л. (вступ, 1.1, 1.3, 3.1, 5.4); Вдовиченко А. М. (2.1, 2.3, 4.3, 4.4);
Галюта А. А. (1.4, 3.3); Єфименко Т. І. (1.1, 2.3); Жовнер В. В. (4.3, 4.4); Зубрицький А. І. (3.2,
4.2); Лекарь С. І. (3.2, 4.3); Мельник П. В. (1.2, 2.1, 5.1); Мельничук Г. С. (1.1, 1.2);
Новицька Н. В. (1.3, 3.1, 4.1); Онишко С. В. (5.2); Поляков М. Й. (4.1);
Серебрянський Д. М. (1.3, 2.2, 3.3, 4.1, 4.2); Чеховська І. В. (5.3.); Чмерук М. О. (2.2, 4.1).

Б 98 Бюджетна підтримка та податкове стимулювання національної економіки України : монографія / за заг. ред. Л. Л. Тарангул; Нац. унів-т ДПС України. – Ірпінь, 2012. – 515 с.

ISBN _____

Досліджено основні інструменти бюджетної підтримки та податкового стимулювання національної економіки, описано механізм їх реалізації, наслідки для розвитку економіки та збалансованості системи державних фінансів. Систематизовано та класифіковано чинні податкові пільги та бюджетні видатки, які спрямовуються на підтримку (стимулювання) національної економіки. Проаналізовані структурні диспропорції в розвитку національної економіки України та визначені шляхи їх балансування податково-бюджетними важелями. Проведена комплексна оцінка ефективності бюджетної підтримки та податкового стимулювання в розрізі видів економічної діяльності та зроблені висновки про пріоритетні ВЕД для бюджетно-податкової підтримки. Акцентується увага на зарубіжному досвіді впровадження фіскальних інструментів в цілях забезпечення макроекономічної фінансової стабільності. Здійснено аналіз особливостей застосування податково-бюджетного регулювання економіки в контексті членства України в СОТ, визначено принципи, яким повинен слідувати центральний уряд у наданні бюджетної підтримки вітчизняним товаровиробникам та їх податковому стимулюванні.

Видання розраховане на науковців, викладачів, студентів, магістрантів, аспірантів, працівників міністерств та відомств, а також для широкого загалу читачів, які цікавляться проблемою державної підтримки національної економіки.

УДК 336.14 : 336.21.4(477)

ББК 65.9 (4Укр)261.3 + 65.9 (4Укр) 261.411

ISBN _____

© Національний університет державної
податкової служби України, 2012

Вступ

Початок ХХІ століття відкрив перед сучасними вченими ряд проблем, зволікання при вирішенні яких може позначитися на стабільності світової економічної системи. Однією з них є необхідність забезпечити збалансованість системи публічних фінансів. Національні економіки більшості розвинених країн світу і тих, що розвиваються, з року в рік нарощують свою сукупну заборгованість з метою забезпечення внутрішньої макроекономічної стабільності та рівноваги. Водночас, уряди країн здійснюють пошук варіантів максимально можливого скорочення рівня перерозподілу ВВП через бюджетну систему при сталій дохідній її базі. Такий пошук часто зводиться до перегляду державної підтримки (бюджетної та податкової) окремих видів економічної діяльності чи окремих груп домогосподарств. З іншого боку, національні економіки, які зазнали і зазнають великих втрат від світової фінансово-економічної кризи також потребують державної допомоги з метою забезпечення фінансової стабілізації. Така дилема характерна для економік усіх країн світу, у т.ч. і для України, бюджетна та податкова система якої переважані неефективним перерозподілом ВВП, що в кінцевому підсумку впливає на рівень соціально-економічного розвитку держави.

З огляду на зазначене вище перегляд діючих механізмів бюджетної підтримки та податкового стимулювання, обґрунтування застосування їх ефективних інструментів є актуальним завданням не тільки для економіки України, але й для всіх світових економічних систем. Дослідження цієї проблеми важливе як з теоретико-методичного погляду, так і щодо практичної значущості для забезпечення нової якості майбутнього економічного зростання.

Спроби комплексного вивчення проблематики бюджетної підтримки та податкового стимулювання національної економіки знайшли відображення у вітчизняній науці і практиці. Проте це окремі аспекти дослідження, які не мають системного характеру та не враховують економічної оцінки ефективності застосування таких інструментів. На сьогодні, в умовах фінансово-економічної кризи та незбалансованості системи державних фінансів дана проблема виходить на етап суспільного обговорення.

Значний внесок у вивчення теоретичних засад основних напрямів вдосконалення податкового регулювання зробили Вишневецький В. П. (на теоретичному та практичному рівнях оцінив вплив податкової політики на розвиток національної економіки)¹; Єфименко Т. І. (здійснила аналіз можливостей країн щодо реалізації наднаціональних антикризових норм податкового регулювання в Європейсь-

¹ Реформирование налоговых систем. Теория, методология и практика : монография / [под ред. И. А. Майбурова, Ю. Б. Иванова, А. И. Крисоватого]. – К. : Кондор, 2011. – С. 36–43.

кому Союзі та Україні)²; Іванов Ю. Б. (розвинув термінологічний апарат і принципи застосування податкових пільг)³; Крисоватий А. І. (провів теоретичне обґрунтування основних форм фіскальної політики)⁴; Соколовська А. М. (вказала на суперечливий характер податкових пільг як інструменту державного регулювання економіки та запропонувала показники фіскальної та економічної ефективності їхнього надання)⁵; Головань М. М. (досліджував пільги у контексті визначення їх сутності як податкових витрат бюджету)⁶.

Податкове стимулювання є також предметом досліджень багатьох зарубіжних учених, зокрема: Панскова В. Г., який вказував на особливо важливу роль податків як інструменту впливу на економіку та обґрунтовував необхідність запровадження інвестиційного податкового кредиту)⁷; Кізімова А. С., який на основі вивчення зарубіжного досвіду визначив основні механізми податкового стимулювання інвестиційної діяльності⁸; Барміна Д. А., що вказував на необхідність реалізації бюджетно-податкового регулювання лише із урахуванням поточних макроекономічних тенденцій)⁹.

Необхідно зазначити, що проблеми податкового регулювання національної економіки досить активно та продуктивно розглядаються на щорічному українсько-російському симпозиумі „Теория и практика налоговых реформ”. Результатом такого симпозиуму є, зокрема, публікації актуальних наукових досліджень у сфері оподаткування України та Росії¹⁰.

Питання щодо стимулювання економічного розвитку шляхом застосування бюджетних інструментів також перебувають у центрі уваги науковців і практиків. Так, О. Булана, аналізуючи основні тенденції у використанні державної підтримки реального сектору економіки України, виділяє декілька основних напрямів її

² *Налоговые реформы. Теория и практика – 2010* / [Майбуров И. А., Иванов Ю. Б., Азарков Г. А. и др.]; под ред. И. А. Майбурова, Ю. Б. Иванова – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2010. – С. 407–418.

³ *Налогообложение: проблемы науки и практики–2009* / [Азарков Г. А., Алексеев И. В., Барулин С. В. и др.]; под ред. Ю. Б. Иванова. – Х. : ФЛП Либуркина.; ИД «ИНЖЭК», 2009. – С. 185–201.

⁴ *Реформирование налоговых систем. Теория, методология и практика : монография* / [под ред. И. А. Майбурова, Ю. Б. Иванова, А. И. Крисоватого]. – К. : Кондор, 2011. – С. 13–25.

⁵ Соколовська А. М. Проблеми моніторингу ефективності надання податкових пільг в Україні / А. М. Соколовська // *Фінанси України*. – 2011. – № 3. – С. 42–53.

⁶ Головань М. М. Про реформування системи пільгового оподаткування / М. М. Головань // *Фінанси України*. – 2009. – № 11. – С. 47–52.

⁷ Пансков В. Г. *Налоговое стимулирование инвестиционной активности* / В. Г. Пансков // *Финансы*. – 2007. – № 7. – С. 29–35.

⁸ Кизимов А. С. *Международный опыт и российская практика налогового стимулирования инновационной деятельности* / А. С. Кизимов // *Финансы*. – 2008. – № 7. – С. 33–38.

⁹ Бармин Д. А. Пути повышения эффективности воздействия бюджетно-налогового регулирования на макроэкономические процессы в целях развития экономики России / Д. А. Бармин // *Финансы и кредит*. – 2009. – № 4 (340). – С. 25–31.

¹⁰ *Налогообложение: проблемы науки и практики–2009* / [Азарков Г. А., Алексеев И. В., Барулин С. В. и др.]; под ред. Ю. Б. Иванова – Х. : ФЛП Либуркина.; ИД «ИНЖЭК», 2009. – 296 с.; *Налоговые реформы. Теория и практика – 2010* / [Майбуров И. А., Иванов Ю. Б., Азарков Г. А., Алексеев И. В., Балацкий Е. В. и др.]; под ред. И. А. Майбурова, Ю. Б. Иванова – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2010. – 463 с.; *Реформирование налоговых систем. Теория, методология и практика : монография* / [под ред. И. А. Майбурова, Ю. Б. Иванова, А. И. Крисоватого. – К. : Кондор, 2011. – 352 с.

здійснення в посткризовий період¹¹; Баліцька В. В. комплексно досліджує проблеми формування капіталу підприємств у контексті впровадження ефективних бюджетно-податкових важелів впливу на ці процеси¹²; Луніна І. О. розглядає роль державних інвестицій та інфраструктурні проблеми розвитку економіки¹³.

На важливу роль бюджетно-податкового регулювання в економічному зростанні вказують і експерти Міжнародного валютного фонду, які приділяють особливу увагу дослідженню бюджетно-податкової політики як антициклічного інструменту¹⁴; Банку міжнародних розрахунків, що аналізують вплив циклічної бюджетно-податкової політики на економічне зростання¹⁵.

В умовах зростання впливу глобалізаційних процесів на економічний розвиток України не можна обмежуватися лише оцінкою бюджетно-податкових інструментів. З огляду на те, що обидві складові макроекономічного регулювання – бюджетно-податкова та монетарна політика, є надзвичайно дієвими і взаємопов'язаними між собою, виникає питання, яка їх комбінація буде сприятливою для економічного зростання, а яка, навпаки, здатна порушити макроекономічну рівновагу. Ці питання було відображено частково в працях В. В. Зимовця¹⁶, В. І. Міщенко¹⁷, Л. Ламбертіні та Р. Ровеллі¹⁸, М. Карлберга¹⁹ та інших вітчизняних і зарубіжних учених.

Отже, враховуючи актуальність проблеми та рівень її недостатнього вивчення, у монографії розглянуто набір інструментів, які можуть стимулювати активність окремих видів економічної діяльності, регіонів чи навіть окремих економічних агентів. Їх вибір залежить від стратегії розвитку національної економіки з урахуванням тенденцій та перспектив світової економічної системи. Набір інструментів такої підтримки є досить обмеженим і реалізується здебільшого через:

1) бюджетну систему – прямі бюджетні витрати: субсидії, дотації, інші бюджетні трансфери;

¹¹ Булана О. Державна підтримка підприємств реального сектора економіки в Україні в умовах її інтеграції у СОТ і ЄС / О. Булана // *Економіка України*. – 2011. – № 2. – С. 68–78.

¹² Баліцька В. В. Фіскальна система України: оцінка впливу на фінансовий стан і процеси капіталоутворення підприємств / В. В. Баліцька // *Економіка та держава*. – 2008. – № 6. – С. 13–18.

¹³ Луніна І. Державні фінанси та інфраструктурні проблеми розвитку економіки / І. Луніна // *Економіка України*. – 2011. – № 8. – С. 46–56.

¹⁴ *World economic outlook: financial stress, downturns and recoveries*. – Washington, DC: International Monetary Fund. – October, 2008. – 321 p.

¹⁵ *Cyclical Fiscal Policy, Credit Constraints, and Industry Growth* // Philippe Aghion, David Hemous, Enisse Kharroubi. – BIS Working Paper. – February, 2011. – 41 p.

¹⁶ Зимовець В. В. Державна фінансова політика економічного розвитку / В. В. Зимовець; НАН України; Ін-т екон. та прогнозув. – К., 2010. – 356 с.

¹⁷ Вдосконалення координації грошово-кредитної та фіскальної політики: інформаційно-аналітичні матеріали / [за редакцією В. І. Міщенко, О. І. Кіреєва і М. М. Шаповалової]. – Київ: Центр наукових досліджень НБУ, 2005. – 96 с.

¹⁸ Luca Lambertini, Riccardo Rovelli "Monetary and fiscal policy coordination and macroeconomic stabilization. A theoretical analysis". – April 4, 2003. – 35 p.

¹⁹ Michael Carlberg. *Monetary and Fiscal Strategies in the World Economy* // Springer Heidelberg Dordrecht London New York.

2) податкову систему – непрямі бюджетні витрати: податкові пільги та звільнення від оподаткування;

3) грошово-кредитну систему – непряма підтримка: зменшення облікової ставки, курсова політика, здешевлення кредитів;

4) політичну систему – додаткові гарантії інвесторам, особливі умови приватизації, легалізація отриманих доходів тощо.

У даній монографії зосереджено увагу на перших двох групах інструментів. Грошово-кредитна система досліджується лише на теоретичному рівні. Для оцінки ефективності бюджетної підтримки та податкового стимулювання використовують тільки монетарні інструменти та визначається їх взаємозв'язок з бюджетно-податковими. Остання група інструментів є досить важливою для України, однак ця проблема виходить за межі дослідження та потребує детального податкового вивчення.

Introduction

The beginning of the XXI century discovered a number of problems for modern scientists delaying of which may affect the stability of the global economic system. One of these problems is the necessity of ensuring a balanced system of public finance. The national economies of the most developed countries and of those which are developing increase their total debts year after year to ensure internal macroeconomic stability and equilibrium. At the same time, governments are searching for maximum possibilities to reduce the level of GDP redistribution through the budget system under its constant revenue basis. This search often is reduced to the revision of the governmental support (budget and tax support) of certain economic activities or of certain groups of households. On the other hand, national economies that have suffered and suffer great losses from the global financial crisis also need the governmental help to ensure financial stability. This dilemma is typical for the economies of all countries, including Ukraine, whose budget and tax system is overloaded with inefficient redistribution of GDP, which ultimately affects the level of social and economic development of the country.

Taking into account the above-mentioned information the revision of existing mechanisms for budget support and tax stimulation, substantiation of the use of their effective tools is an urgent task not only for Ukraine's economy but for all world's economic systems. The research of this problem is important both from theoretical and methodological point of view, and regarding the practical relevance for a new quality of future economic growth.

The attempts of complex study of the budget support and tax stimulation problems of the national economy were reflected in the domestic science and practice. However, there are separate aspects of these works which are not systematic and do not include the economic evaluation of the effectiveness of such instruments. This problem is going on the stage of public discussion.

The significant contribution to the theoretical principles of the main directions of the tax regulation improvement were made by Vishnevsky V. P. (he assessed the impact of tax policy on the development of national economy at the theoretical and practical levels)¹; Efimenko T. I. (she made an analysis of the countries' possibilities to implement supranational anti-crisis rules of tax regulation in the European Union and in Ukraine)², Ivanov Y.B. (he developed the terminology and the principles of tax benefits)³; Krysovaty A. I. (he conducted the theoretical substantiation of the basic forms

¹ *Реформирование налоговых систем. Теория, методология и практика : монография / [под ред. И. А. Майбунова, Ю. Б. Иванова, А. И. Крисоватого]. – К. : Кондор, 2011. – С. 36–43.*

² *Налоговые реформы. Теория и практика – 2010 / [Майбунов И. А., Иванов Ю. Б., Азарков Г. А. и др.]; под ред. И. А. Майбунова, Ю. Б. Иванова – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2010. – С. 407–418.*

³ *Реформирование налоговых систем. Теория, методология и практика : монография / [под ред. И. А. Майбунова, Ю. Б. Иванова, А. И. Крисоватого]. – К. : Кондор, 2011. – С. 13–25.*

of fiscal policy)⁴; Sokolovska A. M. (she pointed out the controversial tax benefits as an instrument of state regulation of economy and proposed indices of fiscal and economic efficiency of their provision)⁵; Golovan M. M. (he researched benefits in the context of determining their nature as the tax expenditures of budget)⁶.

Tax stimulation is also the object of study of many foreign scientists, including: Panskov V. G. who pointed to a particularly important role of taxes as an instrument of influence on the economy and argued for the introduction of the investment tax credit⁷; Kizimov A. S. who on the basis of studying the foreign experience defined the basic mechanisms of tax stimulation of investment activity⁸; Barmin D. A. who stressed the necessity of budget and tax regulation taking into account only the current macroeconomic trends⁹.

It should be noted that the problems of tax regulation of the national economy are dealt with very actively and efficiently at the annual Ukrainian-Russian symposium „The theory and practice of the tax reforms”. The result of this symposium is, in particular, the publication of the current scientific researches in the field of taxation of Ukraine and Russia¹⁰.

The questions regarding the stimulation of the economic development through the use of budgetary instruments are also in the focus of the researchers' and experts' attention. Thus, O. Bulana analyzing the main trends in the use of state support of real sector of Ukrainian economy distinguishes several key areas of its implementation in post-crisis period¹¹; Balitska V. V. explores comprehensively the issues of establishing of the firms capital in the context of the implementation of effective budget and tax leverages on these processes¹², Lunina I. A. examines the role of the state investments and infrastructural problems of economic development¹³.

⁴ Реформирование налоговых систем. Теория, методология и практика : монография / [под ред. И. А. Майбунова, Ю. Б. Иванова, А. И. Крисоватого]. – К. : Кондор, 2011. – С. 13–25.

⁵ Соколовська А. М. Проблеми моніторингу ефективності надання податкових пільг в Україні / А. М. Соколовська // *Фінанси України*. – 2011. – № 3. – С. 42–53.

⁶ Головань М. М. Про реформування системи пільгового оподаткування / М. М. Головань // *Фінанси України*. – 2009. – № 11. – С. 47–52.

⁷ Пансков В. Г. Налоговое стимулирование инвестиционной активности / В. Г. Пансков // *Финансы*. – 2007. – № 7. – С. 29–35.

⁸ Кизимов А. С. Международный опыт и российская практика налогового стимулирования инновационной деятельности / А. С. Кизимов // *Финансы*. – 2008. – № 7. – С. 33–38.

⁹ Бармин Д. А. Пути повышения эффективности воздействия бюджетно-налогового регулирования на макроэкономические процессы в целях развития экономики России / Д. А. Бармин // *Финансы и кредит*. – 2009. – № 4 (340). – С. 25–31.

¹⁰ Налогообложение: проблемы науки и практики–2009 / [Азарков Г. А., Алексеев И. В., Барулин С. В. и др.]; под ред. Ю. Б. Иванова – Х. : ФЛП Либуркина; ИД «ИНЖЭК», 2009. – 296 с.; *Налоговые реформы. Теория и практика – 2010* / [Майбунов И. А., Иванов Ю. Б., Азарков Г. А., Алексеев И. В., Балацкий Е. В. и др.]; под ред. И. А. Майбунова, Ю. Б. Иванова – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2010. – 463 с.; *Реформирование налоговых систем. Теория, методология и практика : монография* / [под ред. И. А. Майбунова, Ю. Б. Иванова, А. И. Крисоватого. – К. : Кондор, 2011. – 352 с.

¹¹ Булана О. Державна підтримка підприємств реального сектора економіки в Україні в умовах її інтеграції у СОТ і ЄС / О. Булана // *Економіка України*. – 2011. – № 2. – С. 68–78.

¹² Баліцька В. В. Фіскальна система України: оцінка впливу на фінансовий стан і процеси капіталоутворення підприємств / В. В. Баліцька // *Економіка та держава*. – 2008. – № 6. – С. 13–18.

¹³ Луніна І. Державні фінанси та інфраструктурні проблеми розвитку економіки / І. Луніна // *Економіка України*. – 2011. – № 8. – С. 46–56.

4.1. Оцінка впливу бюджетної підтримки та податкового стимулювання на результати діяльності національної економіки України

Видатки на економічну діяльність є дискусійною складовою балансу державних фінансів. Існують різні думки стосовно доцільності витрачання бюджетних коштів на стимулювання чи підтримку національних економік, періоду їх активного застосування та ін. Як видно із світової практики, в період економічного зростання видатки на економічну діяльність поступово зменшуються й питання щодо їх застосування не актуалізуються. Під час фінансово-економічної кризи все навпаки: уряди країн намагаються максимально, в межах запасу фінансової міцності, а в окремих випадках і виходячи за такі межі, підтримувати національну економіку, надаючи їй бюджетну підтримку та широке використання податкових пільг з метою стимулювання економічної активності бізнесу.

Україна, фінансова система якої значно похитнулася в період фінансово-економічної кризи, не є винятком. Національна економіка потребує значної бюджетно-податкової підтримки, тому актуалізується питання оцінки ефективності застосування бюджетно-податкового механізму в підтримці й стимулюванні національної економіки.

Дослідження ефективності заходів державної політики у сфері підтримки (субсидування, надання податкових пільг) окремих видів економічної діяльності (далі – ВЕД) проведемо за допомогою аналізу макропоказників за даними Державної служби статистики України, даних Міністерства фінансів України про видатки державного бюджету за програмною класифікацією та даних Державної податкової служби України щодо втрат бюджету внаслідок пільгового оподаткування.

У попередніх наших роботах вже проводилося дослідження ефективності податкової та бюджетної підтримки^{1,2}. До останньої нами були віднесені лише бюд-

¹ Державний бюджет і бюджетна стратегія в умовах економічних реформ: у 4 т. / ДННУ „Акад. фін. управління” ; за заг. ред. М. Я. Азарова. – К., – 2011. – 1015 с. (підрозділ 3.4. Оцінка ефективності бюджетно-податкової підтримки національної економіки України (в розрізі видів економічної діяльності / Тарангул Л. Л., Серебрянський Д. М., Новицька Н. В.).

² Тарангул Л. Л. Ефективність бюджетно-податкової підтримки національної економіки України / Л. Л. Тарангул, Д. М. Серебрянський, Н. В. Новицька // Науковий вісник Національного університету ДПІС України. – 2011. – № 3 (54). – С. 34–43.

жетні субсидії, інформація про які була отримана з таблиць „витрати–випуск”, що складаються Державною службою статистики України, через відсутність статистичної інформації стосовно бюджетної підтримки в цілому. У даній роботі вперше здійснена спроба розробити власний підхід до віднесення видатків бюджету саме до таких, що здійснюють підтримку ВЕДів, визначити вплив бюджетно-податкової підтримки на ВЕДи.

Функціональна класифікація доходів бюджету передбачає групування видатків за галузями економіки, а статистика макроекономічних показників ведеться за видами економічної діяльності статистичних одиниць (юридичних осіб, відокремлених підрозділів юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців тощо), які на вищих рівнях класифікації групуються у види економічної діяльності, відповідно до класифікатора, затвердженого Державною службою статистики України³ і розробленого на базі міжнародної статистичної класифікації видів діяльності Європейського Союзу – *Nomenclature of Activities European Community (NACE, Rev.1, mod.7)*.

Тому нами були поставлено завдання ґрунтовно дослідити видатки бюджету за програмною класифікацією і відібрано всі, які мають відношення до бюджетної підтримки, за всіма бюджетними інструментами, які включають пряму підтримку ВЕДів, зокрема субсидії, дотації, державні інвестиції, державні кредити, державні закупівлі. Видатки на управлінську діяльність ВЕДів, не брали до уваги, оскільки вони класифікуються як непродуктивні. Крім того, було розширено перелік макропоказників, на які досліджується вплив бюджетно-податкової підтримки.

Дані щодо обсягу і структури бюджетної підтримки та податкового стимулювання в розрізі ВЕДів подано в табл. 4.1. Із усіх ВЕДів в розрізі яких проводилося дослідження, ключове значення для аналізу має лише 17 ВЕДів які за підсумком 2010 р. одержали майже 98,7 % усієї підтримки національної економіки.

Таблиця 4.1

**Структура та ранг бюджетної підтримки та податкового
стимулювання в 2005–2010 рр.***

№ з/п	Назва виду діяльності за КВЕД	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Ранг
1.	Сільське господарство, мисливство та пов'язані з ними послуги	19,8	17,7	17,4	15,6	16,6	20,6	2
2.	Добування вугілля, лігніту і торфу	14,0	11,8	12,2	12,0	13,6	11,8	4
3.	Добування вуглеводнів та пов'язані з ним послуги, добування уранової та торієвої руди	7,2	0,4	0,1	0,2	0,3	0,2	6
4.	Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	4,3	3,6	4,8	4,4	2,6	3,7	7
5.	Целюлозно-паперове виробництво; видавнича діяльність	1,6	1,3	1,0	1,0	1,1	1,3	11

³ Наказ Державного комітету статистики України „Класифікація видів економічної діяльності ДК 009:2005” № 375 від 26.12.2005. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: система інформаційно-правового забезпечення ЛІГА:ЗАКОН

Продовження табл. 4.1

6.	Виробництво коксу, продуктів нафтоперероблення та ядерних матеріалів	0,5	0,0	0,4	0,4	1,4	0,6	17
7.	Хімічне виробництво	1,1	1,0	0,8	0,8	1,0	1,2	13
8.	Металургійне виробництво та виробництво готових металевих виробів	0,4	0,2	0,4	0,6	0,1	0,2	19
9.	Виробництво машин та устаткування	0,8	0,6	1,5	1,0	1,2	0,9	14
10.	Виробництво електричного, електронного та оптичного устаткування	0,8	0,6	0,9	0,8	0,5	0,5	16
11.	Виробництво транспортних засобів та устаткування	1,1	0,9	1,6	1,5	1,0	0,3	12
12.	Виробництво та розподілення електроенергії, газу та води	8,9	21,6	13,1	25,1	20,4	15,2	3
13.	Будівництво	4,6	3,1	2,4	2,0	0,8	1,5	8
14.	Торгівля, ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку	7,9	4,0	4,2	4,8	7,1	6,9	5
15.	Діяльність транспорту та зв'язку	19,8	29,7	36,1	26,3	28,8	31,4	1
16.	Фінансова діяльність	3,2	0,3	0,6	1,2	1,2	0,8	9
17.	Операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємцям	1,8	1,6	1,1	1,2	1,0	1,5	10

*Джерело: розраховано авторами за даними Міністерства фінансів України та ДПС України.

Провівши ранжування ВЕДів, можна побачити, що за період 2005–2010 рр. найвищий ранг, а відповідно й найбільші обсяги підтримки мають такі ВЕДи: транспорт і зв'язок, сільське господарство, виробництво та розподілення електроенергії, добування вугілля, лігніту й торфу, торгівля будівництво. Підтримка цих ВЕД становить у середньому за 2005–2010 рр. 82,4 % загального обсягу підтримки.

Позитивною тенденцією є те, що найбільший ранг має ВЕД „Транспорт і зв'язок”, адже як зазначено в параграфі. 1.1, інвестиції в інфраструктуру є важливим фактором переходу економіки з однієї стадії в іншу, тобто передумовою економічного розвитку. Більше 90,0 % бюджетної підтримки транспорту і зв'язку було спрямовано на розширення попиту. Насамперед це бюджетні програми, пов'язані з будівництвом, модернізацією об'єктів, що є закономірною тенденцією, оскільки їх створення вимагає значних капітальних вкладень і має тривалий період окупності, приватний сектор не зацікавлений у їх фінансуванні. Середня питома вага підтримки авіаційного транспорту, який відноситься до наукоємних послуг за аналізований період, надзвичайно мала і становить 1,72 %. Найбільші обсяги підтримки спрямовувалися на фінансування будівництва та реконструкції доріг.

Досить цікавою є ситуація із субсидуванням сільського господарства. За результатом ранжування, дана галузь перебуває на другій позиції, але до 2006 р. спостерігалось постійне зростання обсягу субсидій. Після цього рівень державної підтримки почав знижуватися й у 2010 р. вона становила 5,19 %. Причинами цього може бути наступне:

- вступ України в 2008 р. у СОТ, де порядок прямого й непрямого субсидування є досить жорстким і контрольованим;
- підготовка України до Євро-2012, що потребує великих капітальних укладень в інші види діяльності;
- глибока фінансово-економічна криза, яка обмежила спроможність уряду виділяти додаткові фінансові ресурси на підтримку сільського господарства.

Третій, четвертий, шостий та сімнадцятий ранги в структурі бюджетної підтримки та податкового стимулювання отримали ВЕД: „Виробництво та розподілення електроенергії, газу та води”; „Добування вугілля, лігніту і торфу”; „Добування вуглеводнів та пов’язані з ним послуги, добування уранової та торієвої руд”; „Виробництво коксу, продуктів нафтоперероблення та ядерних матеріалів”. Підтримка цих ВЕД класифікується МЕА як енергетичні субсидії⁴, які стали однією з причин надзвичайно високих показників енергоємності ВВП, приведених в параграфі 3.1. Середня частка енергетичних субсидій⁵ (в відсотках до загальної суми бюджетно-податкової підтримки) за 2005–2010 рр. складала 31,9 %, і становила 1,9 % ВВП, за цим показником Україна входить до 25 країн світу з найбільшими їх рівнями⁶.

Починаючи з 2006 р. в структурі енергетичних субсидій за видами економічної діяльності, переважна частина надавалася ВЕД „Виробництво електроенергії, газу та води”. Найбільшу частку в енергетичних субсидіях, що надавалися цьому ВЕД, складають бюджетні видатки, з яких в середньому за 2002–2010 рр. 83,64 % були спрямовані на здешевлення природного газу для населення та підприємств з централізованого теплопостачання. За дослідженнями Державного агентства екологічних інвестицій тарифи на теплову енергію для домогосподарств не покривають вартість її виробництва компаніями з централізованого теплопостачання. В результаті неефективної тарифної політики, компанії з централізованого теплопостачання є фактичними банкрутами та розраховуються приблизно за 55 % своїх рахунків за газ перед НАК Нафтогазом. Як наслідок, Нафтогаз надає перехресну субсидію компаніям з централізованого теплопостачання⁷. На нашу думку потенціал скорочення енергетичних субсидій цього ВЕД полягає у перенаправленні коштів із здешевлення вартості природного газу для населення в енергозбереження в житлово-комунальному господарстві та адресну допомогу малозабезпеченим верствам населення.

⁴ *World Energy Outlook – 1999 insights. Looking at Energy Subsidies: Getting the Prices Right.* – Paris: International Energy Agency. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.iea.org>.

⁵ Обсяги енергетичних субсидій розраховувались нами як сума втрат бюджету внаслідок пільгового оподаткування та бюджетних видатків за програмною класифікацією.

⁶ Питання визначення сутності, класифікації та раціоналізації енергетичних субсидій досліджувались нами в попередніх працях: Серебрянський Д.М., Новицька Н.В. Раціоналізація енергетичних субсидій як напрямок фіскальної консолідації / Д.М. Серебрянський, Н.В. Новицька // *Економіка, екологія, управління. Збірник наукових праць.* – № 1. – 2012. – С. 81–89.

⁷ Інвестиційний план для Фонду чистих технологій на 2010 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: Сайт Державного агентства з екологічних інвестицій <http://www.neia.gov.ua/>

Енергетичні субсидії в ВЕД „Добування вугілля, лігніту, торфу” в основному спрямовувались на покриття різниці між собівартістю та ціною. За даними Міністерства енергетики та вугільної промисловості якщо у 2004 р. ціна складала 80 % від собівартості, то у 2008 – 75 %. Ціни на вугілля навіть не забезпечують відшкодування операційних витрат, не говорячи про витрати на ремонт, обслуговування та капітальні інвестиції. Середня собівартість вугілля значно більша за ціну та існує тенденція до збільшення цієї різниці. Надання енергетичних субсидій ВЕД „Видобування вугілля, лігніту, торфу” призводить до руйнівних наслідків для довкілля, особливо стосовно викидів парникових газів⁸. Оскільки вугілля є найбільш карбоноємним джерелом енергії, а субсидії стимулюють використання вугілля в якості палива, зниження субсидування вугільної промисловості призведе до зниження негативного впливу на НПС⁹. Аналіз останніх закордонних досліджень з питань надання енергетичних субсидій вугільній галузі в розвинених країнах свідчить про її поступове зменшення і відміну. Так, з кінця 1980-их рр., субсидування видобутку вугілля повністю зупинилося в Бельгії, Франції, Ірландії, Японії та Португалії. Середній темп зниження обсягів бюджетно-податкової підтримки в Австралії, Канаді, Німеччині, Іспанії, Великобританії та США (країнах-членах ОЕСР) в 2008–2010 рр. порівняно з періодом 2000–2002 рр. складає 58 %¹⁰.

За нашими дослідженнями енергетичні субсидії не спричинили значного позитивного імпульсу ні для підприємств яким надавалися ні для підприємств суміжних галузей¹¹. Це говорить про необхідність перегляду механізму надання та обсягу бюджетно-податкової підтримки енергетики України, що явно вивільнить додаткові фінансові ресурси в системі державних фінансів.

З метою виявлення впливу пільгового оподаткування та субсидій на економічні результати діяльності підприємств за окремими ВЕД було побудовано відповідні регресії. При цьому за цільові показники, за якими можна було б визначити рівень розвитку галузі, було обрано скориговану частку ВЕДів у сукупному ВВП (оплата послуг фінансових посередників розподілена пропорційно між ВЕДами) (ВВП), частку ВЕДів у оплаті праці найманих працівників у цілому по економіці (ЗП), частку ВЕДів у сукупних інвестиціях (інвестиції). Ендогенними показниками було введено частку ВЕД у сукупній сумі втрат бюджету внаслідок пільгового оподаткування (пільги) та частку ВЕДів у сукупних субсидіях на виробництво (субсидії). Дані проаналізовано за 2009 р., оскільки це останній рік, за яких доступна інформація про витрати-випуск у економіці України та щодо пільг і субсидій.

⁸ Шлапак М. Аналіз необхідності врахування екологічного критерію при реформуванні системи субсидування. – 2006. Режим доступу: <http://ecoclub.kiev.ua/index.php?go=Pages&in=view&id=26>

⁹ Огаренко Ю. Проблеми вугільної промисловості України та викиди парникових газів від видобутку й споживання вугілля. – К.: Національний екологічний центр України. – 2010. – 56 с.

¹⁰ Розраховано за даними, наведеними в *Inventory of estimated budgetary support and tax expenditures for fossil fuels*. – OECD 2011. – 353 р.

¹¹ Тарангул Л.Л. Ефективність бюджетно-податкової підтримки національної економіки України / Л.Л. Тарангул, Д.М. Серебрянський, Н.В. Новицька // Науковий вісник Національного університету ДПСУ України. – 2011. – № 3 (54). – С. 34–43.

Нижче наведено матрицю часткових кореляцій між названими змінними (38 спостережень):

Таблиця 4.2

Матриця часткових кореляцій між цільовими показниками

	ВВП	ЗП	Інвестиції	Пільги	Субсидії
ВВП					
ЗП	0,783				
Інвестиції	0,6148	- 0,3315			
Пільги	0,5271	- 0,26	- 0,0933		
Субсидії	- 0,275	0,1215	0,4047	0,1479	

Поверхневий аналіз вказує на тісний зв'язок більшості змінних із ВВП, що не дивно, однак коефіцієнти кореляції низькі за значенням, щоб викликати проблеми з мультиколінеарністю в регресіях. Для більш детального аналізу впливу стимулюючих заходів уряду на економічну активність підприємств було побудовано три регресії, результати аналізу подано в табл. 4.3.

Таблиця 4.3

Підсумки регресійного аналізу впливу податкових пільг і субсидій на результати економічної діяльності підприємств (2009 рік)*

Залежна змінна		Інвестиції		
Параметр	Коефіцієнт	Стандартна похибка	t-статистика	p-значення
Константа	0,316208	0,551007	0,573873	0,5699
ВВП	1,20603	0,26933	4,4779	0,0001
ЗП	-0,464044	0,229918	-2,0183	0,0517
Пільги	-0,0470075	0,0873571	-0,538107	0,5941
Субсидії	0,178862	0,0703622	2,54202	0,0159
Скоригований R ² = 0,5523		F-статистика = 12,43 (F _{розр} > F _{табл. 1, 36(4,1)} рівняння регресії є статистично значимим)		p = 0,0000
Залежна змінна		ЗП		
Параметр	Коефіцієнт	Стандартна похибка	t-статистика	p-значення
Константа	0,5091	0,385501	1,32062	0,1957
ВВП	1,09717	0,151741	7,23055	0
ЗП	-0,236782	0,117318	-2,0183	0,0517
Пільги	-0,0936075	0,060519	-1,54674	0,1315
Субсидії	0,0383471	0,0545556	0,7029	0,487
Скоригований R ² = 0,6831		F-статистика = 20,94 (F _{розр} > F _{табл. 1, 36(4,1)} рівняння регресії є статистично значимим)		p = 0,0000
Залежна змінна		ВВП		
Параметр	Коефіцієнт	Стандартна похибка	t-статистика	p-значення
Константа	0,148045	0,2811	0,526663	0,602
ВВП	0,558748	0,077276	7,23055	0
ЗП	0,313394	0,0699868	4,4779	0,0001
Пільги	0,135433	0,0380079	3,56327	0,0011
Субсидії	-0,0619649	0,0377102	-1,64319	0,1098
Скоригований R ² = 0,8480		F-статистика = 52,94 (F _{розр} > F _{табл. 1, 36(4,1)} рівняння регресії є статистично значимим)		p = 0,0000

*Джерело: розраховано авторами за даними ДПС України та Державної служби статистики України, [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Отже, бюджетні субсидії позитивно впливають на інвестиції в основний капітал підприємств, хоча їх мультиплікатор і не високий – 0,17. Через інвестиційний

канал субсидії позитивно впливають і на ВВП – зв'язок інвестицій із ВВП стає незначним після включення в модель інвестицій. У свою чергу, податкові пільги не мають достатньо вираженого впливу на інвестиційну діяльність підприємств, однак тісно пов'язані зі зростанням ВВП, проте мультиплікатор знову ж таки не високий. Спільною рисою є те, що ні податкові пільги, ні субсидії не впливають на рівень заробітної плати на підприємстві.

На підставі проведеного аналізу можна зробити такі висновки:

1) податкові пільги та субсидії загалом мають позитивний вплив на економічну діяльність підприємств в Україні, але мультиплікатори впливу є досить низькими;

2) вплив субсидій проявляється через інвестиційний канал, тоді як інші канали впливу не діють;

3) рівень офіційної заробітної плати в Україні є нейтральним до діючих фіскальних стимулів (можливо, через високе податкове навантаження на фонд оплати праці та заробітну плату).

Відкритим залишається питання, чи зможуть підтримувані державою підприємства вийти на шлях самостійного розвитку, коли власні фінансові потоки будуть достатніми для розвитку економічної діяльності. З огляду на іманентно тимчасовий характер пільг і субсидій це питання виходить на передній план. У зв'язку з цим розглянемо більш детально, як впливає бюджетно-податковий механізм на підтримку окремих ВЕДів.

Для дослідження результативності субсидування нами було проведено кластерний аналіз ВЕДів (метод *k*-середніх) за середніми значеннями макропоказників, у два періоди: докризовий – 2002–2008 рр. і кризовий 2009–2010 рр. Результати проведених групувань співпали; склад кластерів подано у табл. 4.4.

Ранги середніх значень зазначених показників за кластерами зображено на рис. 4.1 та 4.2 і подано в табл. 4.7.

До першого кластера увійшли будівництво та фінансова діяльність, які мають низький ранг у податковій підтримці і середній ранг у бюджетній, звичайно за рахунок будівництва. Це види діяльності, які мали високі темпи зниження основних показників діяльності (прибутку, обсягу реалізації, інвестицій, сплачених податків та ін.) внаслідок кризи.

До другого кластера увійшли ВЕДи, які мають другі за величиною співвідношення бюджетної і податкової підтримки до прибутку (але найбільші обсяги державної підтримки); це такі ВЕДи, як виробництво та розподілення води та газу, транспорт та зв'язок (якщо розглянути підтримку в розрізі бюджетних програм – ця підтримка здебільшого спрямована на інвестиції, наприклад, будівництво доріг, газопроводів, дообладнання літаків та ін.). Ранг за середнім значенням ВЕДів даного кластеру в інвестиціях, як у докризовий період, так і в період кризи – 1, у витратах на інновації в докризовий період – 3, у кризовий – 2. Ці види діяльності мають найбільшу штатну чисельність робітників, другий ранг за обсягами реалізованої продукції, прибутку, фонду оплати праці, надходженнями податків, обсягами надання податкових пільг.

Таблиця 4.4

Результати кластерного аналізу, проведеного за методом *k*-середніх*

Кластер	Кількість ВЕДів, які ввійшли до кластера	ВЕДи, які ввійшли до кластера
Кластер 1	2	Будівництво. Фінансова діяльність
Кластер 2	5	Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів. Металургійне виробництво та виробництво готових металевих виробів. Виробництво та розподілення електроенергії, газу та води. Діяльність транспорту та зв'язку. Операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємцям
Кластер 3	1	Торгівля. Ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку
Кластер 4	9	Сільське господарство, мисливство та пов'язані з ними послуги. Добування вугілля, лігніту і торфу. Добування металевих руд. Виробництво коксу, продуктів нафтоперероблення та ядерних матеріалів. Хімічне виробництво. Виробництво іншої неметалевої продукції. Виробництво машин та устаткування. Виробництво електричного, електронного та оптичного устаткування. Виробництво транспортних засобів та устаткування
Кластер 5	11	Лісове господарство та пов'язані з ним послуги. Рибальство, рибництво. Добування вуглеводнів та пов'язані з ним послуги, добування уранової та торієвої руд. Інші галузі добувної промисловості. Текстильне виробництво. Виробництво одягу, хутра та виробів з хутра. Виробництво шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів. Оброблення деревини та виробництво виробів з деревини, крім меблів. Целюлозно-паперове виробництво. Видавнича діяльність. Виробництво гумових та пластмасових виробів. Інші галузі промисловості. Діяльність готелів і ресторанів

*Джерело: розраховано авторами за даними Державної служби статистики України та ДПС України.

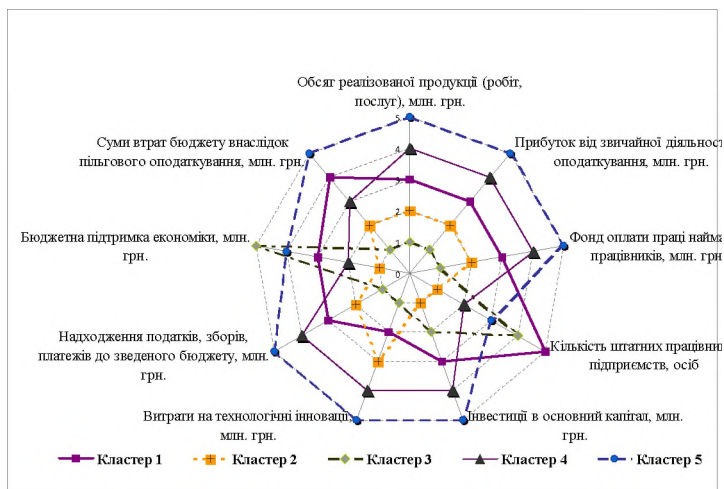

Рис. 4.1. Ранг середніх значень вибраних макроекономічних показників (у докризовий період) за кластерами.

Третій кластер включає один вид діяльності – торгівлю; ремонт автомобілів, побутових виробів і предметів особистого вжитку. Цей вид діяльності є специфічним, він на першому місці серед ВЕДів за обсягами реалізації, прибутку, кількістю штатних працівників, на другому – за фондом зарплати, на третьому – за обсягом надання податкових пільг.

ВЕДи, які мають найбільше співвідношення бюджетної підтримки і прибутку, входять до четвертого кластера. Це такі види діяльності, як сільське господарство, добування вугілля, лігніту й торфу, добування металевих руд та ін. (у цих ВЕДів бюджетна підтримка спрямована здебільшого на покриття собівартості продукції, забезпечення зайнятості та ін.).

Ранг середнього значення за кластером у прибутку, як у докризовий період, так і під час кризи дорівнює 4. Якщо дослідити такий показник, як витрати на технологічні інновації, можна побачити, що в докризовий період, цей кластер був на 4 місці. А в післякризовому періоді ВЕДи цього кластера вийшли на перше місце за витратами на технологічні інновації. Однією з причин є здійснення бюджетної підтримки в 2009–2010 рр. (зокрема такі бюджетні програми як „Державна підтримка сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів”; „Бюджетна тваринницька дотація та державна підтримка виробництва продукції рослинництва”; „Здійснення фінансової підтримки підприємств агропромислового комплексу через механізм здешевлення кредитів”; „Державна підтримка будівництва об’єктів вугле- і торфодобувних підприємств”; „Державна підтримка будівництва та технічного переоснащення підприємств з видобутку кам’яного вугілля, лігніту (бурого вугілля) і торфу та шахтобудівельних підприємств”; „Фінансування інвестиційних проектів з технічного переоснащення вугле- і торфодобувних підприємств”; „Державна (фінансова) підтримка вітчизняного машинобудування для агропромислового комплексу, в тому числі через механізм здешевлення кредитів”; „Забезпечення обслуговування кредитних ресурсів, залучених для реалізації проекту „Циклон-4” та ін.). Крім того, ці ВЕДи на третьому місці за обсягами надання податкових пільг, що також слугувало поштовхом для зазначених вище тенденцій.

Таблиця 4.5

Співвідношення податкових пільг і бюджетної підтримки до обсягу реалізованої продукції за кластерами в до кризовий та кризовий періоди

	Докризовий період		Кризовий період	
	Співвідношення бюджетної підтримки і обсягу реалізованої продукції	Співвідношення податкової підтримки і обсягу реалізованої продукції	Співвідношення бюджетної підтримки і обсягу реалізованої продукції	Співвідношення податкової підтримки і обсягу реалізованої продукції
Кластер 1	0,094	0,045	0,031	0,055
Кластер 2	0,345	0,087	0,433	0,153
Кластер 3	0,000	0,022	0,000	0,131
Кластер 4	0,445	0,091	0,248	0,262
Кластер 5	0,149	0,087	0,149	0,117

Необхідно зауважити, що зрушень у прибутковості і обсягах фонду заробітної плати в ВЕДів цього кластера не відбулося – 4 ранг. З цього можна зробити висновок, що бюджетні видатки на програми вказаного напрямку не спричинили того позитивного ефекту, на який були спрямовані.

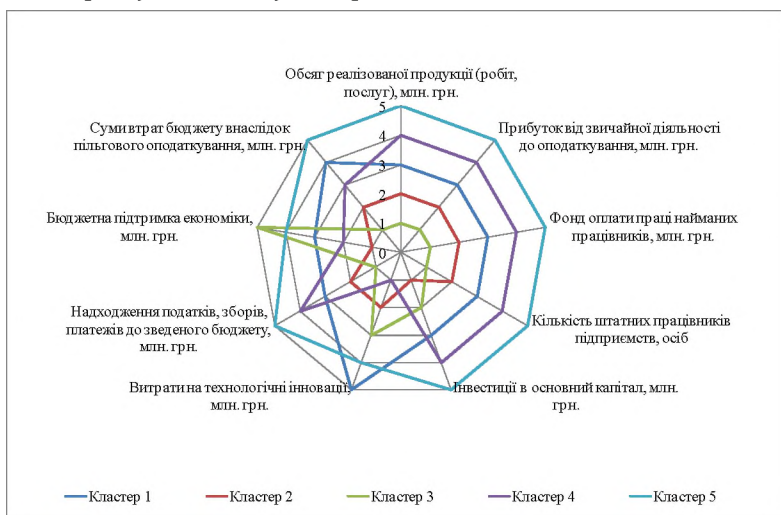

Рис. 4.2. Ранг середніх значень вибраних макроекономічних показників (у кризовий період 2009–2010 рр.) за кластерами

П'ятий кластер включає в себе види діяльності, які за всіма вибраними макропоказниками для дослідження перебувають на 4, 5 місцях. З видів діяльності, які увійшли в кластер, бюджетна підтримка надавалася таким видам діяльності, як лісове господарство (ведення лісового та мисливського господарства охорона і захист лісів у держлісфонді; заходи з охорони і захисту та раціонального використання лісів, наданих у постійне користування агропромисловим підприємствам); рибальство, рибництво (відтворення та охорона водних живих ресурсів і регулювання рибальства, селекція у рибному господарстві); видавнича справа (фінансова підтримка видань різних напрямків). Як видно з рис. 4.2, бюджетні видатки для ВЕДів цього кластера пов'язані з охороною НПС та культурою.

Таблиця 4.6

Зіставлення результатів ранжування середніх значень макропоказників у докризовий і кризовий періоди

Показники \ Кластери	Докризовий період					Кризовий період				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
Обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг), млн грн	3	2	1	4	5	3	2	1	4	5
Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування, млн грн	3	2	1	4	5	3	2	1	4	5
Фонд оплати праці найманих працівників, млн грн	3	2	1	4	5	3	2	1	4	5

Продовження табл. 4.6

Кількість штатних працівників підприємств, осіб	5	1	4	2	3	3	2	1	4	5
Інвестиції в основний капітал, млн грн	3	1	2	4	5	3	1	2	4	5
Витрати на технологічні інновації, млн грн	2	3	1	4	5	5	2	3	1	4
Надходження податків, зборів, платежів до зведеного бюджету, млн грн	3	2	1	4	5	3	2	1	4	5
Бюджетна підтримка економіки, млн грн	3	1	5	2	4	3	1	5	2	4
Суми втрат бюджету внаслідок пільгового оподаткування, млн грн	4	2	1	3	5	4	2	1	3	5

Кожний кластер характеризується досить оригінальним значенням у розвитку національної економіки. Є кластери, які за своїм значенням виступають споживачами фінансових ресурсів (субсидії, податкові пільги) в системі державних фінансів (кластери 2 і 4). Фінансові вигоди, які вони отримують у ході своєї економічної діяльності від держави, не еквівалентні прямим фіскальним, економічним і соціальним результатам їхньої діяльності. Непрямі ефекти національна економіка отримує в результаті міжгалузевих (структурних) економічних зв'язків.

Наприклад, сільське господарство, яке входить до 4-го кластера, отримало в 2010 р. 30,5 % податкових пільг у загальній структурі втрат бюджету внаслідок пільгового оподаткування. За одержанням бюджетних видатків сільське господарство має 5 ранг та отримало в 2010 р. близько 5 % усіх бюджетних видатків на підтримку економіки. Вагомим результатом діяльності сільського господарства, на нашу думку, є позитивний зовнішній вплив на підприємства кластера 3 та 2, які, у свою чергу, є постачальниками фінансових ресурсів у систему державних фінансів і найбільшими споживачами продукції сільського господарства, особливо це стосується сфери виробництва харчових продуктів і напоїв. Необхідно зазначити, що продукція даного ВЕДа зазнає найменшого заміщення з боку імпорту (див. табл. 4.7).

Таблиця 4.7

Частка продажу споживчих товарів, що вироблені на території України, в товарообороті торгової мережі підприємств – юридичних осіб, % до відповідної товарної групи*

Перелік споживчих товарів	Рік	2009	2010
1	2	3	3
Усього по торговій мережі	67,4	64,3	
Продовольчі товари, всього	88,4	88,2	
М'ясо та птиця свіжі й заморожені	95,6	97,1	
М'ясо копчене, солоне та ковбасні вироби	96,5	97,0	
Консерви, готові продукти м'ясні	93,2	92,4	
Риба й морепродукти харчові	72,5	70,4	
Консерви, готові продукти рибні	74,6	73,8	
Молоко та продукти молочні	92,5	94,5	
Сир сичужний, плавлений і кисломолочний	89,1	88,2	

Продовження табл. 4.7

Масло вершкове	96,9	97,7
Олії рослинні	92,6	93,3
Цукор	96,8	98,8
Вироби кондитерські цукрові	87,5	87,2
Вироби кондитерські борошняні	92,7	94,8
Борошно	95,4	97,6
Вироби хлібобулочні (крім кондитерських)	98,4	99,1
Крупи та бобові	91,6	93,5
Вироби макаронні	81,7	79,8
Картопля	91,5	94,6
Овочі	87,0	90,6
Плоди, ягоди, виноград, горіхи	57,9	59,8
Горілка та лікєро-горілочні вироби	90,2	88,6
Напої слабоалкогольні	94,9	94,8
Вина	82,5	78,7
Коньяк	83,1	82,3
Вина ігристі (шампанське)	91,8	89,2
Пиво	93,4	92,2
Чай	65,9	67,2
Кава	51,9	49,3
Вироби тютюнові	93,0	93,1
<i>Непродовольчі товари, всього</i>	<i>54,7</i>	<i>50,0</i>
Тканини	70,3	72,1
Одяг та білизна з тканин	15,4	10,7
Трикотаж верхній і білизняний	12,6	10,4
Взуття шкіряне, текстильне, комбіноване, включаючи спортивне	6,4	4,0
Засоби для миття, чищення й догляду	48,0	43,4
Товари парфумерно-косметичні	27,7	25,8
Меблі	62,1	56,7
Килими, покриття для підлоги і стін	51,7	47,5
Посуд та столові набори	35,9	32,8
Прилади електропобутові	14,8	11,4
Комп'ютерна та інша обчислювальна техніка	11,7	6,1
Книги, газети, журнали друковані та на електронних носіях	85,6	87,0
Товари спортивні, включаючи велосипеди	28,1	24,9
Аудіо- та відеообладнання	3,0	4,8
Матеріали будівельні	70,9	64,4
Вироби ювелірні	82,3	81,8
Автомобілі та автотовари	24,3	18,6
Побутові товари неелектричні	39,3	29,0
Матеріали мастильні	77,8	68,9
Товари фармацевтичні	52,4	52,1

*Джерело: дані Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Фіскальний результат діяльності підприємств із виробництва продуктів харчування (сплачені податки до бюджету) певною мірою компенсував втрати бюджету внаслідок пільгового оподаткування сільського господарства. У свою чергу, торгівля як окремий ВЕД залучена до реалізації продукції попередніх аналізо-

ваних видів діяльності. У результаті виникає логічний зв'язок між наданими пільгами, субсидіями та отриманими фіскальними, економічними й соціальними ефектами в системі державних фінансів.

Якщо розглядати бюджетно-податкову підтримку ВЕДів кластера 4 (крім сільського господарства і ВЕДів, що відносяться до машинобудування), спрямовану на збільшення прибутковості, то тут відсутні як прямий, так і непрямий ефекти.

Попередньо можна зробити висновок, що необхідно переглянути як обсягу, так і структури бюджетної підтримки видів діяльності, які пов'язані з енергетикою. Це, у свою чергу, сприятиме звільненню значних фінансових ресурсів для можливої підтримки інших, більш ефективних видів діяльності. Змінювати потрібно як механізм надання фінансової підтримки, так і кінцевого одержувача таких стимулів, наприклад, субсидувати переважно ті ВЕДи, які мають значний резерв упровадження інноваційних технологій.

На нашу думку, вдалим прикладом бюджетно-податкової підтримки є сільське господарство, яке через простий, прозорий і ефективний механізм пільгового оподаткування (фіксований сільськогосподарський податок, механізм нарахування ПДВ на продукцію сільського господарства) робить значний внесок у розвиток економіки через власну діяльність, через попит на продукцію сільського господарства (частка продукції сільського господарства в проміжному споживанні харчової промисловості становить 14,22 %), та шляхом стимулювання розвитку суміжних видів економічної діяльності.

Значний вплив на ефективність бюджетно-податкової підтримки національної економіки має її відкритість. Збільшення товарних потоків, особливо незаконного імпорту, в Україну нівелює намагання уряду стимулювати вітчизняного виробника через заміщення національної продукції імпортною. Офіційний імпорт також бере участь у ефекті заміщення, але разом із тим сплачуються податки при перетині митного кордону. Фактично за рахунок надходжень від таких податків і реалізуються проекти бюджетного стимулювання економіки.

Більший, а в окремих випадках навіть руйнівний вплив має незаконний імпорт товарів, що ілюструють дані табл. 4.8 та проведеного кластерного аналізу. Так, продукцію сільського господарства та харчової промисловості, за даними дзеркальної статистики, ввозять в Україну легітимно, сплачуючи при цьому ввізне мито й ПДВ. Середньозважена ставка мита на такі товари є значною, а факт її сплати на митному кордоні України є досить важливим як для національного товаровиробника (цінова конкурентоспроможність), так і для всієї країни (фіскальна ефективність).

Таблиця 4.8

**Імпорт товарів в Україну та експорт з країн – торговельних партнерів
у 2009 рік***

Код товарів згідно з УКТЗЕД	Назва товарів згідно з УКТЗЕД	Офіційний імпорт в Україну, тис. дол. США	Експорт країн-партнерів, тис. дол. США	Коефіцієнт розбіжності між показниками (стовп. 3 / стовп. 4)	Середньозважена ставка мита, %
	<i>Усього</i>	<i>45 435 559,2</i>	<i>45 925 937,1</i>	<i>1,0</i>	
02.	М'ясо та харчові субпродукти	568 523,9	479 358,4	1,2	13,1
03.	Риба і ракоподібні	471 195,7	469 751,5	1,0	1,9
08.	Їстівні плоди і горіхи; цитрусові	631 896,4	405 222,8	1,6	7,7
16.	Продукти з м'яса, риби	78 715,5	80 202,0	1,0	9,7
20.	Продукти переробки овочів, плодів	196 391,6	167 542,6	1,2	10,4
21.	Різні харчові продукти	421 873,2	389 039,9	1,1	9,8
22.	Алкогільні й безалкогольні напої та оцет	189 063,2	135 516,9	1,4	8,1
24.	Тютюн	455 566,8	334 920,4	1,4	3,6
25.	Сіль, сірка, шпукатурні матеріали, цемент	293 438,5	217 938,6	1,3	4,8
26.	Руди, шлаки та зола	762 920,5	234 980,4	3,2	1,8
27.	Енергетичні матеріали; нафта та продукти її перегонки	14 638 726,5	8 230 741,0	1,8	1,2
29.	Органічні хімічні сполуки	544 368,4	359 185,9	1,5	2,6
30.	Фармацевтична продукція	2 130 331,5	1 637 897,7	1,3	0
31.	Добрива	257 345,8	343 628,3	0,7	4,7
33.	Ефірні олії, косметичні препарати	685 665,7	750 525,0	0,9	5,8
34.	Мило, мийні засоби	372 185,8	315 334,0	1,2	4,3
39.	Полімерні матеріали, пластмаси	2 141 586,3	2 071 848,9	1,0	3,6
48.	Папір і картон	1 203 059,4	1 124 796,9	1,1	0
61.	Одяг трикотажний	214 845,3	672 052,9	0,3	23,4
62.	Одяг текстильний	223 722,3	608 979,7	0,4	15,3
64.	Взуття	266 343,2	514 440,6	0,5	10,0
69.	Керамічні вироби	215 846,8	266 190,3	0,8	7,1
70.	Скло та вироби із скла	228 444,5	238 305,5	1,0	7,9
72.	Чорні метали	1 117 520,3	979 790,8	1,1	0,4
73.	Вироби з чорних металів	619 830,5	682 710,4	0,9	2,2
84.	Котли, машини, апарати й механічні пристрої	3 947 759,7	5 120 928,4	0,8	2,1
85.	Електричні машини й устаткування	2 309 284,1	2 885 800,6	0,8	4,1
87.	Наземні транспортні засоби, крім залізничних	1 963 199,8	1 565 903,5	1,3	6,3
90.	Прилади й апарати	651 531,0	631 786,5	1,0	2,3
91.	Годинники	12 368,9	71 305,5	0,2	7,7
94.	Меблі	294 697,5	563 632,5	0,5	3,8
95.	Іграшки, ігри	119 974,2	157 219,3	0,8	4,6

*Джерело: розраховано автором за даними Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>. та даними Світового банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.worldbank.org/>

Тому, на нашу думку, необхідно підвищувати ефективність роботи митних органів унаслідок зменшення корупції та знижувати митні тарифи. Останній крок, можливо, знизить цінову конкурентоспроможність вітчизняної продукції, але підвищить рівень сплати податків на міжнародну торгівлю та створить умови для зменшення тіньової економіки.

Заходи державної політики у сфері субсидування повинні мати не короткостроковий (забезпечення платоспроможності підприємств, зменшення (попередження) їх збитковості), а стратегічний характер. Проте, на швидкі економічні ефекти від цього сподіватися не доцільно, проте в середньостроковій перспективі національна економіка отримуватиме позитивні імпульси від проведених заходів бюджетно-податкового стимулювання.

Отже, проведений аналіз оцінки ефективності бюджетно-податкової підтримки національної економіки України дозволяє зробити такі висновки:

1. Відповідно до Концепції Державної програми економічного і соціального розвитку України на 2012 рік¹² одним з пріоритетних напрямів економічної і соціальної політики є підвищення конкурентоспроможності агропромислового комплексу через розвиток базових галузей сільського господарства, зокрема, за рахунок модернізації потужностей з виробництва, перероблення та зберігання сільськогосподарської продукції, оновлення парку сільськогосподарської техніки внаслідок забезпечення розвитку вітчизняного сільськогосподарського машинобудування. На жаль, у бюджетній резолюції на 2012 р., схваленій Постановою Верховної Ради України від 13 травня 2011 року № 3358–VI, підтримка агропромислового комплексу не визначена пріоритетною. Виходячи з проведеного аналізу надання значних податкових пільг сільському господарству разом з обережною політикою бюджетного субсидування є виправданим заходом, який стратегічно відіграв досить важливу роль у зростанні національної економіки у 2004–2008 рр. і досягненні макроекономічної стабілізації у 2010–2011 рр. За допомогою таких інструментів сільське господарство поступово стає конкурентоспроможною галуззю не тільки на внутрішньому ринку, а й на зовнішніх. Крім того, стимулювання розвитку сільського господарства спричиняє не тільки прямий ефект – вклад у ВВП, загальний обсяг інвестицій, але й непрямий – позитивний імпульс для розвитку суміжних галузей національної економіки, що споживають продукцію сільського господарства: виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів; торгівля.

Враховуючи результати проведеного аналізу та окремі положення Концепції Державної програми економічного і соціального розвитку України на 2012 рік, вважаємо доцільно передбачити у проекті державного бюджету на збільшення видатків на модернізацію потужностей з виробництва, перероблення та зберігання сільськогосподарської продукції, оновлення парку сільськогосподарської техніки внаслідок забезпечення розвитку вітчизняного сільськогосподарського машино-

¹² Схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21 березня 2011 року № 219-р.

будування. Такий захід забезпечить розвиток не тільки галузі сільського господарства, а й інших суміжних галузей, а саме: машинобудування, будівництво, харчову промисловість.

2. Фіскальна підтримка, що надавалася підприємствам паливно-енергетичного комплексу, не мала значного позитивного ефекту ні для підприємств кластера, в який вони входять, ні для підприємств суміжних галузей. Це доводить необхідність переглянути механізм надання та обсягу бюджетно-податкової підтримки паливно-енергетичному комплексу України, що вивільнить додаткові фінансові ресурси в системі державних фінансів. Такі ресурси можна досить ефективно розмістити в тих видах економічної діяльності, які реально можуть надати позитивні імпульси розвитку суміжним галузям, а саме: сільське господарство, машинобудування, розбудова інфраструктури.

Такий висновок відповідає поставленому завданню в бюджетній резолюції на 2012 р., схваленій Постановою Верховної Ради України від 13 травня 2011 року № 3358-VI, стосовно удосконалення механізму державної підтримки вугле- і торфодобувних підприємств (включаючи поетапне припинення покриття операційних витрат таких підприємств), реформування вугле- і торфодобувної галузі з метою підвищення ефективності її роботи.

Виходячи з цього, вважаємо доцільно передбачити у проекті державного бюджету поетапне припинення субсидування собівартості державних вугільних підприємств, а за рахунок вивільнених коштів збільшити фінансування на працевлаштування та соціальну підтримку працівників. Також необхідно передбачити кошти на проведення реструктуризації вугледобувних підприємств на основі концентрації виробничого потенціалу та раціонального використання фінансових ресурсів; проводити подальшу приватизацію перспективних і ліквідацію безперспективних підприємств вугільної галузі.

3. Концепція Державної програми економічного і соціального розвитку України на 2012 рік¹³ передбачає ефективне використання промислово-технологічного потенціалу внаслідок стимулювання оновлення основних фондів і технічного переоснащення промислового виробництва, підтримки розвитку базових високо- та середньотехнологічних виробництв, просування промислової продукції вітчизняного виробництва на внутрішньому та зовнішньому ринках. Результати проведеного аналізу корелюють з цим положенням Концепції. Так, до четвертого кластера, зокрема, входять види економічної діяльності з досить високим потенціалом введення інновацій та потенційними широкими ринками збуту (як внутрішнього, так і зовнішнього ринків), і отримують найменшу підтримку з державного бюджету як у формі субсидій, дотацій, так і у формі податкових пільг (машинобудівні ВЕД).

¹³ Схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21 березня 2011 року № 219-р.

В рамках кластеру необхідно провести переорієнтацію фінансових стимулів держави на пріоритетні види економічної діяльності за рахунок скорочення енергетичних субсидій.

Виходячи з цього, вважаємо необхідним передбачити у бюджетній стратегії поетапну фінансову підтримку видів економічної діяльності, що сконцентровані в кластері 4 та можуть забезпечити позитивні інвестиційні імпульси в інших суміжних галузях національної економіки.

Як було зазначено вище, значний вплив на ефективність бюджетної підтримки та податкового стимулювання національної економіки має ступінь її відкритості, який оцінюється на рівні 52 %. Збільшення товарних потоків в Україну нівелює намагання уряду підтримувати та стимулювати вітчизняного виробника через механізм заміщення національної продукції імпортою. Офіційний імпорт також бере участь у ефекті заміщення, але разом із тим сплачуються податки при перетині митного кордону. Фактично за рахунок надходжень від таких податків і реалізуються проекти бюджетної підтримки економіки. Негативний вплив такого заміщення ще більше проявляється в умовах незаконних експортно-імпортних операцій, які знаходяться осторонь процесів наповнення доходної частини бюджету України.

4.2. Вплив експортно-імпортних операцій на ефективність державної підтримки реального сектору економіки України

Економічна криза, яка спостерігалась у світі останні роки, суттєво ускладнила як ефективне функціонування світової економіки в цілому, так і призвела до деструктивних процесів у національних економіках навіть тих країн, які характеризувалися високою стабільністю економічних процесів усередині країни та стійкими конкурентними позиціями на міжнародній арені. Дана криза підтвердила, що в умовах глобалізації та інтернаціоналізації міжнародної економіки будь-яка країна, незалежно від її економічного потенціалу, перебуває під впливом чинників зовнішнього середовища, які необхідно враховувати під час проведення економічної політики. Особливо це стосується країн із високим ступенем відкритості економіки. За нашими підрахунками, ступінь відкритості¹⁴ національної економіки України у 2011 році оцінюється на рівні 52 % і характеризується не просто як високий, а як надмірно високий.

Водночас, світова економічна криза вкотре загострила питання про місце і роль держави у запобіганні виникненню таких криз, а в ширшому підході – у перспективах економічного розвитку. У цьому контексті, зважаючи на те, що основними

¹⁴ Ступінь відкритості економіки визначається як відношення середнього значення експорту та імпорту (товарів і послуг) до ВВП. Така методика запропонована в роботі: Ebrill L., Keen M., Bodin J.P., Summers V. *The modern VAT*. – International monetary Fund. – Washington, 2001. – P. 223.

Література

1. Авдашева С. Государственная поддержка в регионах: состояние и проблемы реорганизации / С. Авдашева, О. Ястребова // Вопросы экономики. – 2001. – № 5. – С. 113–124.
2. Азаров розповів про користь офшорів // Українська правда. – 2012. – 27 січня [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pravda.com.ua/news/2012/01/27/6937544/>
3. Налоги: Словарь-справочник / [М. Ю. Алексеев, А. П. Балакина, В. А. Воронков, А. З. Дадашев, О. П. Демяшов]; под. ред. Д. Г. Черника. – М. : ИНФРА, 2000. – 898 с.
4. Андрущенко В. Л. Фінансова думка Заходу в ХХ столітті. Теоретична концептуалізація і наукова проблематика державних фінансів: [монографія] / Андрущенко В. Л. – Львів : Каме́няр, 2000. – 303 с.
5. Баліцька В. В. Фіскальна система України: оцінка впливу на фінансовий стан і процеси капіталоутворення підприємств / В. В. Баліцька // Економіка та держава. – 2008. – № 6. – С. 13–18.
6. Бармин Д. А. Пути повышения эффективности воздействия бюджетно-налогового регулирования на макроэкономические процессы в целях развития экономики России / Д. А. Бармин // Финансы и кредит. – 2009. – № 4 (340). – С. 25–31.
7. Бездітко Ю. М. Оцінка стану функціонування підприємств у галузі легкої промисловості Херсонської області / Ю. М. Бездітко, Г. О. Земська // Проблеми легкої і текстильної промисловості України. – 2010. – № 1. – С. 166–170.
8. Беляев О. О. Держава і перехідна економіка : [монографія] / Беляев О. О., Бебело А. С., Комяков О. М. – К. : КНЕУ, 2003. – 190 с.
9. Бергер П. Социальное конструирование реальности. Проблема социологии знания [Электронный ресурс] / П. Бергер, Т. Лукман. – Режим доступу : http://society.polbu.ru/sociology_hrestomatia/ch09_iv.html
10. Билоусова Н. Украина в ВТО. Год первый / Н. Билоусова // День. – 2009. – № 83. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://smi.liga.net/articles>.
11. Бізнес-словник [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.businessdictionary.com/definition/tax-incentive.html>
12. Біла С. Державне регулювання галузевої структури економіки України / С. Біла // Економіка України. – 2001. – № 5. – С. 30–39.
13. Блауг М. Экономическая мысль в ретроспективе / М. Блауг ; [пер. с англ.] – 4-е изд. – М. : Дело Лтд, 1994. – 720 с.

14. Брюхіна Г. О. Державна політика з надання пільг соціально уразливим верствам населення [Електронний ресурс] / Брюхіна Г. О. – Режим доступу : <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/DUTP/2005-1/txts/BRYUXINA.htm>.
15. Буковинський С. А. Бюджет розвитку та пріоритети бюджетних інвестицій / С. А. Буковинський, В. А. Комаров // *Фінанси України*. – 2004. – № 9. – С. 3–19.
16. Булана О. Державна підтримка підприємств реального сектора економіки в Україні в умовах її інтеграції у СОТ і ЄС / О. Булана // *Економіка України*. – 2011. – № 2. – С. 68–78.
17. Булана О. О. Бюджетно-податкові механізми стимулювання посткризової активізації підприємницької діяльності [Електронний ресурс] / Булана О. О. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/ep/2011_2/4_Bulana.pdf
18. Бюджетна політика у контексті стратегії соціально-економічного розвитку України : у 6 т. / [редкол. : М. Я. Азаров (голова) та ін.]. – К. : НДФІ, 2004. Т. 1 : Пріоритети бюджетної політики та економічне зростання в Україні / [М. Я. Азаров, Ф. О. Ярошенко, В. М. Геєць (кер. авт. кол.) та ін.]. – 640 с.
19. Бюджетний кодекс України : від 08.07.2010 р. № 2456-VI // *Відомості Верховної Ради України*. – 2010. – № 50–51. – Ст. 57.
20. Бюлетені Національного банку України 1999–2008 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/Publication/index.htm>.
21. Вахненко Т. П. Формування бюджету України та бюджетно-податкова політика у 1999"2001 рр. / Вахненко Т. П., Кваснюк Б. Є., Луніна І. О. К. : “Ін-т економіки прогнозування НАНУ”, 2000. – 102 с.
22. Вдосконалення координації грошово-кредитної та фіскальної політики : Інформаційно-аналітичні матеріали / [за ред. В. І. Міщенко, О. І. Кіреєва, М. М. Шаповалової]. – К. : Центр наукових досліджень НБУ, 2005. – 96 с.
23. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. – К. ; Ірпінь : ВТФ Перун, 2007. – 1736 с.
24. Вишневецький В. Податкова політика та економічна теорія / В. Вишневецький // *Економіка України*. – 2007. – № 9. – С. 4–20.
25. Вожжов А. П. Фінансові методи забезпечення економічного зростання / А. П. Вожжов, Р. О. Новикова // *Фінанси України*. – 2001. – № 3. – С. 74–83.
26. Вылкова Е. Налоговое планирование / Е. Вылкова, М. Романовский. – СПб. : Питер, 2004. – 634 с.
27. Гальчинський А. С. Основи економічної теорії: [підручник] / А. С. Гальчинський, Єщенко П. С., Палкін Ю. І. – К. : Вища школа, 1995. – 471 с.
28. Гальчинський А. Україна: наука та інноваційний розвиток / А. Гальчинський, В.Геєць, В.Семиноженко – К., 1997. – С. 55.
29. Гега П. Т. Основи податкового права : [навч. посібн.] / П. Т. Гега, Л. М. Доля. – 4-те вид., переробл. і доповн. – К. : Знання, 2003. – 248 с.
30. Геєць В. М. Інноваційні перспективи України / В. М. Геєць, В. П. Семиноженко. – Х. : Костанта, 2006. – 272 с.

31. Головань М. М. Про реформування системи пільгового оподаткування / М. М. Головань // *Фінанси України*. – 2009. – № 11. – С. 47–52.
32. Гринберг Р. Российская структурная политика: между неизбежностью и неизвестностью / Р. Гринберг // *Вопросы экономики*. – 2008. – № 3. – С. 56–63.
33. Данілов О. Д. *Фінанси у запитаннях і відповідях* : [навч. посібн.] / О. Д. Данілов, Д. М. Серебрянський. – 2-ге вид., переробл. та доповн. – К. : КНТ, 2008. – 528 с.
34. Державна допомога виробникам в Україні : реформування відповідно до норм СОТ та ЄС [Електронний ресурс] / [за ред. С. Касьянова]. – К. : Нора-Друк, 2004. – 86 с. – Режим доступу : <http://wto.in.ua/files/content/articles/subsidy.pdf>
35. Державна політика : аналітичні документи, підготовлені в межах проекту «Створення груп аналізу політики та Центру інформаційних ресурсів в уряді України». – К., 2002. – 196 с.
36. Державний бюджет і бюджетна стратегія в умовах економічних реформ : у 4 т. [за заг. ред. М. Я. Азарова]. – К., Т. 1. – 2011. : Стабілізація державних фінансів у контексті стратегії реформ. – 2011. – 1016 с.
37. Дідківська Л. І. Державне регулювання економіки : [навч. посібн.] / Л. І. Дідківська, Л. С. Головка. – 4-те вид., випр. – К. : Знання, 2004. – 213 с.
38. Довгаль О. А. Протекціонізм і лібералізм у процесі глобалізації світової економіки (Питання теорії і методології) / Довгаль О. А. – Х. : Вид-во НУА, 2004. – 320 с.
39. Дувури Суббарао. Новое определение роли центрального банка / Дувури Суббарао // *Финансы и развитие*. – 2010. – Июнь. – С. 26–27.
40. Єрохін С. А. Фінансово-економічний механізм промислової політики / С. А. Єрохін // *Актуальні проблеми економіки*. – 2007. – № 3 (69). – С. 52–56.
41. Жилінська О. І. Пільгове оподаткування витрат на дослідження й розробки : теоретичні та практичні аспекти / О. І. Жилінська, Д. В. Чеберкус // *Фінанси України*. – 2007. – № 12. – С. 60–73.
42. Загальна декларація прав людини і громадянина [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_015
43. Загородній А. Г. Фінансово-економічний словник / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк. – К. : Знання, 2007. – 1072 с.
44. Загородній А. Г. Фінансовий словник / Загородній А. Г., Вознюк Г. Л., Смовженко Т. С. – К. : Знання, 2000. – С. 587.
45. Про внесення зміни до Закону України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми : Закон України : від 17.03.2011 р. № 3164-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.portal.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=247497&cat_id
46. Про державну допомогу сім'ям з дітьми : Закон України : від 21.11.1992 р. № 2811-ХП [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2811-12&p=1320232574694276>

47. Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям : закон України : від 2000 року № 1768-III // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 35. – Ст. 290.
48. Запатріна І. Фінансова політика та її вплив на економічне зростання / І. Запатріна // Економіст. – 2006. – № 3. – С. 27–31.
49. Запатріна І. В. Бюджетний механізм економічного зростання / І. В. Запатріна – К. : Ін-т соц.-екон. стратегій, 2007. – 528 с.
50. Захарін С. В. Бюджетна політика інвестиційної активності / С. В. Захарін // Економіка і прогнозування. – 2008. – № 1. – С. 50–61.
51. Зимовець В. В. Державна фінансова політика економічного розвитку / Зимовець В. В. – К., 2010. – 356 с.
52. Зятковський В. І. Вплив державних закупівель на відтворювальні процеси в реальному секторі економіки // Матеріали наук.-теорет. конф. «Проблеми розвитку державних і місцевих фінансів». – К. : НДФІ, 2003. – С. 146–151.
53. Інвестиційний клімат в Україні : яким його бачить бізнес // Проект ІФС «Інвестиційний клімат в Україні» в межах консультативної програми з покращення інвестиційного клімату в регіоні Європи та Центральної Азії Групи Світового банку. – 2011. – Жовтень. – 126 с.
54. Індекс дотримання верховенства права, 2011, the World Justice Project [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://worldjusticeproject.org/sites/default/files/wjproli2011_0.pdf
55. Історія економічних вчень (Сучасна економічна думка) : [навч. посібн.] / [за ред. С. В. Мочерного]. – Львів: Новий Світ-2000, 2004. – 480 с.
56. Історія економічних вчень: [підручник] / [Корнійчук Л. Я., Татаренко Н. О., Поручник А. М. та ін.]; за ред. Л. Я. Корнійчук, Н. О. Татаренко. – К. : КНЕУ, 2001. – 564 с. – С. 468.
57. Каламбет С. В. Податковий потенціал у механізмі регулювання економічного зростання : дис. ... д-ра екон. наук : 08.04.01 / Каламбет С. В. – Дніпропетровськ, 2003. – 477 с.
58. Калюжний В. Роль державних витрат та інвестиції у ринкових економіках / В. Калюжний // Вісник НБУ. – 2003. – Вересень. – С. 58–62.
59. Кемпбелл Р. Макконел. Макроекономіка / Кемпбелл Р. Макконел, Стенлі Р. Брю; пер. з англ. С. Панчишин, О. Ватаманюк. – 13-те вид. – Львів : Просвіта, 1997. – 671 с.
60. Кизимов А. С. Международный опыт и российская практика налогового стимулирования инновационной деятельности / А. С. Кизимов // Финансы. – 2008. – № 7. – С. 33–38.
61. Кириленко О. П. Бюджетні видатки на розвиток інфраструктури держави: теоретичне обґрунтування, вітчизняний досвід / О. П. Кириленко, Б. С. Малиняк // Фінанси України. – 2008. – № 7. – С. 3–16.

62. Кіндзерський Ю. Економічний розвиток і трансформація промислової політики у світі: уроки для України / Ю. Кіндзерський // Економіка України. – 2010. – № 5. – С. 4–15. – С. 5.
63. Клейнер Г. Еще раз о роли государства и государственного сектора в экономике / Клейнер Г., Петросян Д., Беченов А. // Вопросы экономики. – 2004. – № 4. – С. 25–44.
64. Кобута І. Другий рік України у СОТ : тенденції у зовнішній торгівлі товарами та аналіз виконання зобов'язань [Електронний ресурс] / Кобута І., Жигadlo В., Лужанська Т.; за ред. Марчіна Свенціцькі. – К. : Аналітично-дорадчий центр Блакитної стрічки, 2010. – 80 с. – Режим доступу : http://brc.undp.org.ua/img/publications/Ukraine_WTO_II_UKR.pdf
65. Ковтун О. І. Державне регулювання економіки: [навч. посібн.] / Ковтун О. І. – Львів : Новий Світ-2000, 2007. – 432 с.
66. Козюк В. В. Роберт Манделл: новаторські ідеї та консервативний світогляд у фундаментальній теорії міжнародної монетарної економіки / В. В. Козюк // Вісник ТНЕУ. – 2009. – № 4. – С. 92–101.
67. Комарницький І. М. Організаційно-економічні механізми розвитку підприємства / І. М. Комарницький – Ужгород : Патент, 2000. – 224 с.
68. Коноплицький В. А. Економічний словник. Тлумачно-термінологічний / В. А. Коноплицький, Г. І. Філіна. – К. : КНТ, 2007. – 580 с.
69. Конституції і конституційні акти України. Історія і сучасність. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2001. – 400 с.
70. Коши Матай. Что такое денежно-кредитная политика? / Коши Матай // Финансы и развитие. – 2009. – Сентябрь. – С. 46–47.
71. Кример Б. А. Семейная политика в Украине [Электронный ресурс] / Кример Б. А. – Режим доступа : <http://www.demoscope.ru/weekly/2010/0405/analit02.php>
72. Крючкова І. В. Структурні чинники розвитку економіки України : [монографія] / І. В. Крючкова – К. : Наукова думка, 2004. – 316 с. – С. 12–16.
73. Кучерявенко Н. П. Налоговые льготы. Основы налогового права / Н. П. Кучерявенко – Х. : Легас, 2003. – 286 с.
74. Лагутін В. Д. Економічна політика держави: сутність, етапи, механізми [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ief.org.ua/Arjiv_ET/Lagutin406.pdf.
75. Легейда Н. Непрямі субсидії в Україні: оцінка, тенденції та наслідки для економічної політики: [наукові матеріали № 10] [Електронний ресурс] / Н. Легейда. – 2001. – 42 с. – Режим доступу : http://www.ier.com.ua/files/publications/WP/2001/Wp10_ukr.pdf
76. Ленчук Е. Б. Проблемы перехода к инновационной модели развития в странах постсоветского пространства / Е. Б. Ленчук // Проблемы прогнозирования. – 2006. – № 4.

77. Лук'яненко І. Г. Системне моделювання показників бюджетної системи України: принципи та інструменти / І. Г. Лук'яненко – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2004. – 542 с.

78. Лукова Н. Г. Ефективність податкових пільг, які надаються суб'єктам господарювання / Н. Г. Лукова // Вісник ІСПД НАН України. – 2011. – № 2. – С. 67–73.

79. Луніна І. О. Державні фінанси України в перехідний період / І. О. Луніна – Х. : Форт, 2000. – 296 с.

80. Луніна І. О. Державні фінанси України та їх вплив на економічний розвиток / І. О. Луніна, О. В. Короткевич. – К. : Ін-т екон. прогнозування НАНУ, 2000. – С. 29–31.

81. Луніна І. О. Державні фінанси та реформування міжбюджетних відносин : [монографія] / І. О. Луніна – К. : Наукова думка, 2006. – 432 с.

82. Луніна І. Державні фінанси та інфраструктурні проблеми розвитку економіки / І. Луніна // Економіка України. – 2011. – № 8. – С. 46–56.

83. Луніна І. Політичні та економічні фактори зміни рівня державних видатків / І. Луніна // Економіка України. – 2004. – № 6. – С. 12–19.

84. Львівська К. А. Фінансово-податкове регулювання економіки та його вплив на динаміку економічного зростання / [Львівська К. А., Кабаці В. І., Піхняк Т. А., Віндіктова І. С. // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – № 20 – С. 101–107.

85. Малинина Т. А. Оценка налоговых льгот и освобождений : зарубежный опыт и российская практика / Т. Малинина – М. : Ин-т Гайдара, 2010. – 212 с.

86. Мартинюк В. П. Фінансові аспекти розбудови митної системи в інтересах економічної безпеки України : [монографія] / В. П. Мартинюк – К. : Кондор, 2011. – 326 с.

87. Масгрейв Ричард А. Государственные финансы: теория и практика / Масгрейв Ричард А., Масгрейв Пеги Бю ; пер. с англ. – М. : Бизнес Атлас, 2009. – 716 с.

88. Мау В. Посткоммунистическая Россия в постиндустриальном мире : проблемы догоняющего развития / В. Мау // Вопросы экономики. – 2002. – № 7. – С. 4–25.

89. Мельник П. В. Розвиток податкової системи в перехідній економіці [Електронний ресурс] / П. В. Мельник – Ірпінь: Академія державної податкової служби України, 2001. – 362 с. – Режим доступу : http://www.vuzlib.net/RPSvPE_M/12.htm

90. Міщенко В. І. Вплив чинників бюджетно-боргової політики на дію трансмісійного механізму в Україні / В. І. Міщенко, Р. С. Лисенко // Фінанси України. – 2007. – № 5. – С. 12–23.

91. Модернізація України – наш стратегічний вибір: щорічне Послання Президента України до Верховної Ради України. – К., 2011. – 416 с.

92. Монетарний трансмісійний механізм в Україні : науково-аналітичні матеріали. Вип. 9 / [В. І. Міщенко, О. І. Петрик, А. В. Сомик, Р. С. Лисенко та ін.]. – К. : Національний банк України. Центр наукових досліджень, 2008. – 144 с.
93. Про затвердження Класифікації видів економічної діяльності ДК 009:2005 : наказ Держкомстату : від 26.12.2005 р. № 375.
94. Налоги и налогообложение / [под ред. Д. Г. Черника]. – 2-е изд., дополн. и перераб. – М., 2010. – 319 с.
95. Налоговая политика и пути выхода из кризиса / [Адигамова Ф. Ф. и др.] ; под рук. В. Б. Исакова, Д. Г. Черника, И. И. Кучерова – М., 2009. – 320 с.
96. Налоговая политика. Теория и практика: учебник для магистрантов, обучающихся по специальностям «Финансы и кредит», «Бухгалтерский учёт, анализ, аудит», «Мировая экономика» / [Майбуров И. А. и др.]; под ред. И. А. Майбурова. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2010. – 519 с.
97. Налоговые реформы. Теория и практика-2010 / [Майбуров И. А., Иванов Ю. Б., Агарков Г. А., Алексеев И. В., Балацкий Е. В. и др.]; под ред. И. А. Майбурова, Ю. Б. Иванова. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2010. – 463 с.
98. Налогообложение : проблемы науки и практики-2009 / [Агарков Г. А., Алексеев И. В., Барулин С. В. и др.] ; под ред. Ю. Б. Иванова. – Х. : ФЛП Либушкина; ИД «ИНЖЭК», 2009. – 296 с.
99. Налогообложение: теории, проблемы, решения / [Вишневский В. П., Веткин А. С., Вишневская Е. Н. и др.]; под общ. ред. В. П. Вишневого. – Донецк : ДонНТУ, ИЭП НАН Украины, 2006. – 504 с.
100. Ничипоренко С. В. Молодіжна сімейна політика в Україні : формування та шляхи реалізації : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.07 / С. В. Ничипоренко – К., 2008 – С. 12.
101. Нікітішин А. О. Еволюція наукових поглядів на призначення і роль оподаткування в системі суспільних відносин / А. О. Нікітішин // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – № 1 (115). – С. 30–31.
102. Німеччина очікує більше новонароджених. Нова допомога для батьків з 1 січня 2007 р. Сімейна політика знову має в Німеччині пріоритет [Електронний ресурс] / Посольство Федеративної Республіки Німеччина (Київ). – Режим доступу : http://www.kiew.diplo.de/Vertretung/kiew/uk/06/Meldungen__Ku/Elterngeld.htm.
103. Норт Даглас. Інституції, інституційна зміна та функціонування економіки / Норт Даглас ; [пер. з англ. І. Дзюб]. – К. : Основи, 2000. – 198 с.
104. Онишко С. В. Фінансове забезпечення інноваційного розвитку : [монографія] / Онишко С. В. – Ірпінь : Національна академія ДПС України, 2004. – 434 с.
105. Орлов П. Про використання в Україні різних систем амортизації / П. Орлов, С. Орлов // Економіка України. – 2005. – № 8. – С. 39.
106. Основні проблеми чинної системи пільг [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pilga.in.ua/node/29>

107. Офіційний сайт Королівської податкової та митної служби (HM Revenue and Customs) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.hmrc.gov.uk/stats/tax_expenditures/menu.htm.

108. Офіційний сайт Міністерства соціальної політики України: [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ditu.gov.ua/statistics/10200>

109. Паєнтко Т. В. Фіскальне регулювання фінансових потоків у державі / Т. В. Паєнтко, І. А. Безугла // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 6 (108). – С. 230–243.

110. Пансков В. Г. Налоговое стимулирование инвестиционной активности / В. Г. Пансков // Финансы. – 2007. – № 7. – С. 29–35.

111. Пасемко Г. П. Вплив членства в СОТ на зміст і форми державного регулювання аграрних відносин в Україні / Г. П. Пасемко // Теорія та практика державного управління. – 2010. – № 2 (29). – С. 6.

112. Пашко П. В. Митна політика та митна безпека України / П.В. Пашко, П. Я. Пісной // Фінанси України. – 2006. – № 1. – С. 74–85.

113. Петруненко Я. В. Функції державних закупівель у механізмі державного регулювання економіки / Я. В. Петруненко // Вісник господарського судочинства. – 2008. – № 4. – С. 113–121.

114. Податкова політика України: стан, проблеми та перспективи / [монографія] / [Мельник П. В., Тарангул Л. Л., Варналій З. С. та ін.]; за ред З. С. Варналія. – К. : Знання України, 2008. – 675 с.

115. Податковий кодекс України: від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>

116. Податок на доходи фізосіб : бідним бути дорого [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.epravda.com.ua/publications/2010/12/17/262454/>

117. Пособие по налоговой политике / [под ред. Парташати Шома]. – Вашингтон, 1995. – С. 248.

118. Про затвердження Порядку призначення і виплати державної допомоги сім'ям з дітьми: постанова Кабінету Міністрів України : від 27.12.2001 р. № 1751 // Офіційний вісник України. – 2001. – С. 52.

119. Правові та практичні аспекти державних закупівель: метод. посібн. – К. : Міністерство економіки та з питань європейської інтеграції; НДЕІ Мінекономіки України; Шведський інститут громадського управління, 2002. – 142 с.

120. Про підсумки роботи органів державної податкової служби України за 2010 р. : інформаційні матеріали. – К., 2010 – С. 6.

121. Програма економічних реформ на 2010–2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» / Комітет з економічних реформ при Президентові України. – 85 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.president.gov.ua/docs/Programa_reform_FINAL_1.pdf

112. Реформирование налоговых систем. Теория, методология и практика: монография / [под ред. И. А. Майбутова, Ю. Б. Иванова, А. И. Крисоватого]. – К. : Кондор, 2011. – 352 с.
123. Рождественська Л. Г. Статистика ринку товарів і послуг: [навч. посібн.] / Рождественська Л. Г. – К. : КНЕУ, 2005. – 419 с.
124. Розвиток фінансового сектора та економічне зростання: монографія / [редкол. : А. І. Даниленко (відп. ред.) та ін.]. – К., 2001. – 238 с.
125. Рубан Н. І. Джерела ефективності бюджетно-податкових важелів в умовах кризи фінансових відносин / Н. І. Рубан, І. І. Чуницька // Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право). – 2010. – № 1 (48). – С. 42–48.
126. Руководство по обеспечению прозрачности в бюджетно-налоговой сфере (2007 год) / Вашингтон, округ Колумбия: Международный валютный фонд, Управление по бюджетным вопросам, 2007. – 221 с.
127. Руководство по обеспечению прозрачности в бюджетно-налоговой сфере. – МВФ. – 2001. – 185 с.
128. Савченко А. Г. Макроекономічна політика [навч.-метод. посібн. для самост. вивчення дисципліни] / Савченко А. Г. – К. : КНЕУ, 2002. – 135 с. – С. 46.
129. Сайт OECD [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nens.it/_public-file/OECD%20Fiscal%20packages%20across%20OECD%20countries.pdf.
130. Самуэльсон П. А. Экономика / П. А. Самуэльсон, В. Д. Нордхаус ; Л. С. Тарасевич (ред. пер. с англ.), А. И. Леусский (ред. пер. с англ.). – 15-е изд. – М., 1999. – 800 с.
131. Серебрянский Д. М. Оподаткування прибутку підприємств та його вплив на інвестиційну діяльність в ринкових умовах : дис.... канд. екон. наук : 08.04.01 / Серебрянский Д. М. – Ірпінь, 2006. – 200 с.
132. Серебрянский Д. М. Формування механізму обміну інформацією між податковими органами та іншими органами влади як засіб протидії схемам мінімізації сплати податків // Мінімізація сплати податків: економіко-правовий аспект : зб. матер. наук.-практ. круглого столу, 29 вересня 2009 р. – Ірпінь : Національний університет ДПС України, 2009. – 180 с.
133. Симачев Ю. Формы государственной поддержки / Ю. Симачев // Вопросы экономики. – 2001. – № 5. – С. 127–133.
134. Система податкових пільг в Україні в контексті Європейського досвіду / [А. М. Соколовська, Т. І. Єфименко, І. О. Луніна та ін.]. – К. : НДФІ, 2006. – 320 с.
135. Скрипник А. Основні аспекти і параметри оцінки ймовірності дефолту України в умовах фінансової кризи / А. Скрипник, С. Марченко // Вісник НБУ. – 2009. – № 3. – С. 10–19.
136. Скрипник А. В. Оцінка фіскальної ефективності пільгового оподаткування прибутку підприємств / А. В. Скрипник, Д. М. Серебрянский // Економіка України. – 2006. – № 7. – С. 13–27.

137. Соколовська А. М. Економічна функція держави та особливості її виконання в Україні / А. М. Соколовська // Економіка України. – 2008. – № 3. – С. 20–23.

138. Соколовська А. М. Податкова політика в Україні у контексті її впливу на розвиток економіки / А. М. Соколовська // Фінанси України. – 2006. – № 9. – С. 65–86.

139. Соколовська А. М. Податкова система держави: теорія і практика становлення / А. М. Соколовська. – К. : Знання-Пресс, 2004. – 454 с.

140. Соколовська А. М. Теоретичні засади визначення податкового навантаження та рівня оподаткування економіки / А. М. Соколовська // Економіка України. – 2006. – № 7. – С. 4–12.

141. Соколовська А. М. Податкова політика в Україні / А. М. Соколовська // Розбудова держави. – 1998. – № 9/10. – С. 35.

142. Соколовська А. М. Проблеми моніторингу ефективності надання податкових пільг в Україні // Фінанси України. – 2011. – № 3. – С. 42–53.

143. Соколовська А. Визначення категорії «податкова пільга» та його практичне значення / А. Соколовська, І. Луніна // Економіка України. – 2005. – № 9. – С. 21–30.

144. Солодкий В. О. Ринкові трансформації та шляхи забезпечення розвитку економіки України / В. О. Солодкий // Вісник Хмельницького національного університету. – 2011. – № 2 – Т. 2. – С. 241–245.

145. Сорокин Д. Воспроизводственный капитал российской экономики: 1999–2007 годы / Д. Сорокин // Вопросы экономики. – 2008. – № 4. – С. 94–109.

146. Становище сімей в Україні (за підсумками 2000–2009 років) : Щорічна державна доповідь Президентів України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України про становище сімей та стан реалізації державної сімейної політики / Міністерство України у справах сім'ї, молоді та спорту, державний інститут розвитку сім'ї та молоді. – Київ, 2011. – С. 173.

147. Грошово-кредитна політика в Україні / Стельмах В. С., Єпіфанов А. О., Гребеник Н. І., Міщенко В. І.; за ред. В. І. Міщенка. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Т-во „Знання”, КОО, 2003. – 421 с.

148. Стігліц Джозеф Е. Економіка державного сектора / Е. Стігліц Джозеф; [пер. з англ. А. Олійник, Р. Скільський]. – К. : Основи, 1998. – 854 с.

149. Суторміна В. М. Держава-податки-бізнес: із світового досвіду фіскального регулювання ринкової економіки / Суторміна В. М., Федосов В. М., Андрущенко В. Л. – К. : Либідь, 1992. – С. 172.

150. Тарангул Л. Л. Оподаткування та регіональний розвиток (теорія і практика) / Л. Л. Тарангул – Ірпінь : Академія ДПС України, 2003.

151. Тараненко І. В. Структура економічного циклу та особливості циклічного розвитку відкритої економіки України в контексті виходу зі світової фінансово-економічної кризи / І. В. Тараненко // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. – 2010. – № 1(3). – Том 1. – С. 343–357.

152. Теория и история налогообложения. – [2-е изд.] / [И. А. Майбуrow и др.] ; под ред. И. А. Майбуrow. – М. : ЮНИТИ, 2010. – 402 с.
153. Терьохін С. Доповідь першого заступника голови Комітету з питань фінансів і банківської діяльності Верховної Ради України, голови підкомітету з питань податків та митної справи / С. Терьохін – Київ, 2000. – 17 березня.
154. Ткач А. А. Інституціональні основи ринкової інфраструктури : [монографія] / А. А. Ткач. – К., 2005. – 295 с.
155. Національна доктрина розвитку освіти : Указ Президента України : від 17 квітня 2002 р. № 347/2002 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua
156. Про одноразову винагороду жінкам, яким присвоєно почесне звання України «Мати-героїня» : Указ Президента України : від 28 лютого 20011 року № 268 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=268-2011-%EF> – Заголовок з екрана.
157. Стратегія подолання бідності : Указ Президента України : від 15 серпня 2001 р. – № 637 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>. – Заголовок з екрана.
158. Україна у цифрах 2004: статистичний довідник / [за ред. О. Г. Осауленко] ; Державний комітет статистики України. – К. : Консультант, 2005. – 264 с.
159. Україна у цифрах 2008 : статистичний довідник / [за ред. О. Г. Осауленко] ; Державний комітет статистики України. – К. : Консультант, 2009. – 260 с.
160. Управління державним бюджетом України : [підручник] / колектив авторів [заг. редакція М. Я. Азарова]. – К. : Міністерство фінансів України, 2010. – 816 с.
161. Файер Д. А. Державне інвестування як один із пріоритетів бюджетної політики / Д. А. Файер // Фінанси України. – 2002. – № 12. – С. 80–89.
162. Федоренко В. Г. Структури фінансового забезпечення інноваційної діяльності підприємств / Федоренко В. Г., Гонтаржевська Я. М., Карнарук Н. П. та ін. // Економіка та держава. – 2004. – № 8. – С. 12–17.
163. Фінансово-кредитні методи державного регулювання економіки / за ред. ред.чл.-кор. НАН України А. І. Даниленка. – К. : Ін-т екон. та прогноз НАН України, 2003 - 119 с.
164. Фіскально-бюджетна та грошово-кредитна політика в: проблеми та шляхи посилення взаємозв'язку: [монографія] / А. І. Даниленко, А. А. Гриценко, В. В. Зимовець та ін.; за ред.чл.-кор. НАН України А. І. Даниленка; НАН України; Ін-т екон. та прогнозув. – К., 2010. – 456 с.
165. Чернега О. Проблеми державної підтримки виробників / О. Чернега // Економіка України. – 2003. – № 5. – С. 36–40.
166. Чиновники и предпринимательство. Экономические и политические аспекты государственной собственности. – Вашингтон, 1996. – С. 23.
167. Чугунов І. Я. Інституційна архітектура бюджетної системи / І. Я. Чугунов // Фінанси України. – 2008. – № 11. – С. 3–10.

168. Шаблиста Л. М. Податкова політика у трансформаційний період / Л. М. Шаблиста // Актуальні проблеми економіки. – 2001. – № 3–4. – С. 26.
169. Шлюсарчик Б. Концептуальні підходи до політики державного субсидування експорту продукції аграрного сектору у країнах ЄС / Б. Шлюсарчик // Фінанси України. – 2008. – № 5. – С. 70–77.
170. Юрій С. І. Бюджетна система України : [навч. посіб.]. / С. І. Юрій, Й. М. Бескид – К. : НІОС, 2000. – С. 46.
171. Юрій С. І. Державні фінанси і демократія: до проблеми раціоналізації бюджетного вибору / С. І. Юрій, А. Ю. Дерлиця // Фінанси України. – 2001. – № 6. – С. 3–13.
172. Янжул И. И. Избранные труды / И. И. Янжул – М. : Наука, 2005. – 362 с.
173. Ясин Е. Государство и экономика на этапе модернизации / Е. Ясин // Вопросы экономики. – 2006. – № 4. – С. 4–30.
174. Aggarwal V. K. Using and Abusing Government Intervention and Trade Policy // Shaping New Regional Governance in East Asia. – 2010. – Vol. 1 – P. 157–175.
175. Agreement on Agriculture [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/14-ag.pdf – Заголовок з екрана.
176. Agreement on Safeguards [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/14-ag.pdf – Заголовок з екрана.
177. Agreement on Subsidies and Countervailing Measures [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/14-ag.pdf – Заголовок з екрана.
178. Alex Easson, Eric M. Zolt. Tax Incentives [Електронний ресурс]. – World Bank Institute, Washington D. C., 2002. – 35 p. – Режим доступу : <http://siteresources.worldbank.org/INTTPA/Resources/EassonZoltPaper.pdf>.
179. Analytical Perspectives of Budget of the United States Government, Fiscal Year 2000 [Електронний ресурс]. Washington, DC: Government Printing Office, 1999. – Режим доступу : <http://www.gpo.gov/fdsys/browse/collection.action?collectionCode=BUDGET&browsePath=Fiscal+Year+2000&isCollapsed=false&leafLevelBrowse=false&isDocumentResults=true&ycord=0>
180. Anderson, Barry. Former head of the Budgeting and Public Expenditures Division in the Organization for Economic Cooperation and Development [Електронний ресурс] / Powerpoint presentation at the Asian Senior Budget Officials meeting, 10–11 January 2008, Bangkok, Thailand. – Режим доступу : www.oecd.org/dataoecd/40/6/39944419.pdf.
181. Antonio Spilimbergo, Steve Symansky, Olivier Blanchard, and Carlo Cottarelli. Fiscal Policy for the Crisis // International Monetary Fund, 2008 – 37 p.
182. Barro R. J. Demand Side Voodoo Economics / R. J. Barro // The Economists' Voice. – 2009 – Vol. 6 – № 2 [Електронний ресурс] / R. J. Barro – 2009. – Режим доступу : <http://www.bepress.com/ev/vol6/iss2/art5/>.

183. Barro R., Redlick C. Design and Effectiveness of Fiscal-Stimulus Programmes [Електронний ресурс] / R. Barro, C. Redlick – 2009. – Режим доступу : <http://www.voxeu.org/index.php?q=node/4144>.
184. Best Practice Guidelines – Off Budget and Tax Expenditures OECD. – OECD, Paris, 2004.
185. Blanchard, O., Perotti, R. An Empirical Characterization of the Dynamic Effects of Changes in Government Spending and Taxes on Output / O. Blanchard, R. Perotti / *Quarterly Journal of Economics*. – 117(4). – P. 1329–1368.
186. Blinder, A. The Case Against the Case Against Discretionary Fiscal Policy. – WP № 100, Center of Economic Policy Studies, Princeton, NJ, June 2004.
187. Boadway R. Policy Forum: The Annual Tax Expenditure Accounts – A Critique / R. Boadway // *Canadian Tax Journal*. – 2007. Vol. 55. – No. 1. – P. 102–123.
188. Bradford, David. 2003 Reforming Budgetary Language. – In Sijbren Cnossen and Hans-Werner Sinn, eds., *Public Finance and Public Policy in the New Century*. Cambridge, MA: MIT Press. – P. 93–116.
189. Burnside, C.; Eichenbaum, M.; Fisher, J.D. M. Fiscal Shocks and Their Consequences. – *Journal of Economic Theory*, 2004, 115 (1). – P. 89–117.
190. Chapter 14 : Tax expenditures [Електронний ресурс]. International comparison of Australia's taxes. – P. 397–404 – Режим доступу : http://comparativetaxation.treasury.gov.au/content/report/downloads/16_Chapter_14.pdf.
191. Claudia R. Sahm, Matthew D. Shapiro, Joel Slemrod. Check in the mail or more in the paycheck: does the effectiveness of fiscal stimulus depend on how it is delivered? / Claudia R. Sahm, Matthew D. Shapiro, Joel Slemrod // NBER Working Paper No. 16246, 2010. – 50 p.
192. Coenen G., C. Erceg, C. Freedman, D. Furceri, M. Kumhof, R. Lalonde, D. Laxton, J. Lindř, A. Mourougane, D. Muir, S. Mursula, C. de Resende, J. Roberts, W. Roeger, St. Snudden, M.s Trabandt, and J. Veld. Effects of Fiscal Stimulus in Structural Models [Електронний ресурс] / G. Coenen, C. Erceg, C. Freedman // IMF Working Paper. – 2010WP/10/73. – Режим доступу : http://www.relooney.info/0_New_7038.pdf.
193. Corruption and fraud in agricultural and energy subsidies: Identifying the key issues [Електронний ресурс] / International Institute for Sustainable Development (IISD). – December 2010. – Page 2. – From the Global Subsidies Initiative Policy Brief: – Режим доступу : http://www.globalsubsidies.org/files/assets/pb10_corruption.pdf.
194. Corruption threatens Chinas future [Електронний ресурс] // Policy Brief 55. Retrieved October 25, 2010, from Carnegie Endowment for International peace. – Режим доступу : <http://www.carnegieendowment.org/publications/index.cfm?fa=view&id=19628>.
195. Dahlby B. Once on the Lips, Forever on the Hips: A Benefit-Cost Analysis of Fiscal Stimulus in OECD Countries / B. Dahlby // C. D. Howe Institute Backgrounder [Електронний ресурс] / B. Dahlby – 2009. – Режим доступу : http://www.cdhowe.org/pdf/backgrounder_121.pdf.

196. David Coady, Robert Gillingham, Rolando Ossowski, John Piotrowski, Shamsuddin Tareq, and Justin Tyson. Petroleum Product Subsidies: Costly, Inequitable, and Rising [Електронний ресурс] // Fiscal Affairs Department, International Monetary Fund, February 25, 2010. – Режим доступу : <http://www.imf.org/external/pubs/ft/spn/2010/spn1005.pdf>.

197. Davig T., E. M. Leeper. Monetary-Fiscal Policy Interactions and Fiscal Stimulus [Електронний ресурс] / T. Davig, E. M. Leeper // Working Paper 15133 - National Bureau of Economic Research. – 2009. – Режим доступу : <http://www.nber.org/papers/w15133>.

198. Donald Marron, Eric Toder. How big is the Federal Government? // Urban Institute and Urban-Brookings Tax Policy Center. – 26 March. – 2012. – 28 p.

199. Drazen, A and Grilli, V. The benefits of crises for economic reforms // American Economic Review. – 1993. – № 83, June. – P. 598–607.

200. Edelberg, W.; Eichenbaum, M.; and Fisher, J.D. M. Understanding the Effects of a Shock to Government Purchases. – Review of Economic Dynamics, 1999, 2 (1). – P. 166–206.

201. Eugene F. Fama. Bailouts and stimulus plans, 2009 [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.dimensions.com/famafrench/2009/01/bailouts-and-stimulus-plans.html>.

202. European Commission European Economy Directorate-General for Economic and Financial Affairs. – 1999. – Number 3. – С. 25.

203. European Tax Handbook. Amsterdam: IBFD Publications, 2007.

204. Expanding the Measure of Wealth: Indicators of Environmentally Sustainable Development [Електронний ресурс] / ESD Studies and Monographs, Washington DC: World Bank. – 1997. – № 17, 122 p. – Режим доступу : http://www-wds.worldbank.org/external/default/multi_page.pdf.

205. Fata's A., Mihov I. Why Fiscal Stimulus is Likely to Work / A. Fata's, I. Mihov // International Finance. – 2009. – Vol 12. – № 1. – P. 57–73.

206. Fiscal Packages Across OECD Countries: Overview And Country Details [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nens.it/_public-file/OECD%20Fiscal%20packages%20across%20OECD%20countries.pdf.

207. General Agreement on Tariffs and Trade 1994 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/06-gatt.pdf – Заголовок з екрану.

208. Gottschalk J. An Introduction into the SVAR Methodology : Identification, Interpretation and Limitations of SVAR models [Електронний ресурс] / J. Gottschalk // Kiel Working Paper No. 1072 – Режим доступу : <http://www.econstor.eu/bitstream/10419/17887/1/kap1072.pdf>.

209. Green W. Econometric Analysis / Green W. – Prentice Hall, 2007. – 1216 p.

210. Gunter Coenen and others. Effects of Fiscal Stimulus in Structural Models // IMF Working paper, 2010 – 123 p.

211. Hayashi F. Econometrics / Hayashi F. – Princeton University Press, 2000. – 690 p.

212. Helping Countries Combat Corruption [Електронний ресурс] / Progress at the World Bank Since 1997, Washington DC, 1997. – 116 p. – Режим доступу : <http://www1.worldbank.org/publicsector/anticorrupt/helpingcountries.pdf>.
213. IEA analysis of fossil-fuel subsidies. – International Energy Agency, Paris, 2011. – 4 october.
214. Iorwerth A., Whalley J. Efficiency considerations and the exemption of food from sales and value added taxes // Canadian Journal of Economics. – February. 2002. – Vol. 35. – No. 1.
215. Jacques Morisset. Tax Incentives: Using Tax Incentives to Attract Foreign Direct Investment / World Bank Group, Privet Sector and Infrastructure Network, Public Police for the Private Sector. 2003. Note number 253. – 4 p.
216. John H. Cochrane. Fiscal Stimulus, Fiscal Inflation, or Fiscal Fallacies? [Електронний ресурс] / John H. Cochrane. – Режим доступу : <http://faculty.chicagobooth.edu/john.cochrane/research/papers/fiscal2.htm>.
217. Joseph E. Stiglitz. To Cure the Economy [Електронний ресурс] // Project Syndicate, 2011. – Режим доступу : <http://www.project-syndicate.org/commentary/stiglitz143/English>.
218. Kandil M., Morsy H. Fiscal Stimulus and Credibility in Emerging Countries [Електронний ресурс] / M. Kandil, H. Morsy // IMF Working Paper. – WP/10/123. – 2010. – Режим доступу : <http://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2010/wp10123.pdf>.
219. Koren S. Steuerreformen im internationalen Vergleich. – Berlin: Duncker u. Hum-blot, 1989. – P. 26.
220. Krueger, A. The political economy of a rent seeking society / Krueger, A. // American Economic Review. – № 64. – 1974. – P. 291–303.
221. Kuttner, K.N., Posen, A. S. The Great Recession: Lessons for Macroeconomic Policy from Japan. – Brookings Papers on Economic Activity, 2001. – № 2. – P. 93–185.
222. Lee K. Tax Evasion, Monopoly, and Nonneutral Profit Taxes // National Tax Journal. – 1998. Vol. 51. – № 2.
223. Leeper E., Walker T., Yang S. Fiscal Foresight and Information Flows / E. Leeper, T. Walker, S. Yang // NBER Working Paper. – 2009. – № 14630.
224. Lerner J. The proposer's opening remarks. Economist Debates on Industrial Policy // The Economist, 2010. July 12th.
225. Lewis K. A., Seidman L. S. Can Fiscal Stimulus Overcome the Zero Interest-Rate Bound? : A Quantitative Assessment [Електронний ресурс] / K. A. Lewis, L. S. Seidman // Working Paper – No. 2005-19. – Режим доступу : <http://www.lerner.udel.edu/economics/WorkingPapers/2005/UDWP2005-19.pdf>
226. Luca Lambertini, Riccardo Rovelli. Monetary and fiscal policy coordination and macroeconomic stabilization. A theoretical analysis / Luca Lambertini, Riccardo Rovelli. – April 4.– 2003. – 35 p.

227. Luiz Villela, Andrea Lemgruber, Michael Jorratt Tax Expenditure Budgets. Concepts and Challenges for Implementation IDB working paper series. – No. IDB-WP-131.

228. Lutkepohl H. New Introduction to Multiple Time Series Analysis / Lutkepohl H. – Berlin; Heidelberg; New York: Springer, 2005. – 760 p.

229. Marron, Donald. Spending in Disguise. National Affairs 8. Summer. Office of Management and Budget. 2011. The Fiscal Year 2012 Budget of the United States Government.

230. Martin Feldstein. The Case for Fiscal Stimulus [Електронний ресурс] – Project Syndicate, 2009. – Режим доступу : <http://www.project-syndicate.org/commentary/feldstein6/English>.

231. Michael Carlberg. Monetary and Fiscal Strategies in the World Economy // Springer Heidelberg Dordrecht London New York.

232. Mike Moffatt. What are the key ingredients of fiscal stimulus? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://economics.about.com /od/ fiscalpolicy/a/ fiscal_stimulus.htm_.

233. Murphy, K., Shleifer, A and Vishny, R. Why is rent seeking so costly to growth? // American Economic Review: Papers and Proceedings. – 1993. – № 83. – P. 409–414.

234. OECD Interim Economic Outlook (March 2009). The Effectiveness and Scope of Fiscal Stimulus. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.oecd.org/dataoecd/3/62/42421337.pdf>.

235. OECD Science, Technology and Industry Outlook 2010. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.oecd.org/document/36/0,3746,en_2649_34273_-41546660_1_1_1_1,00.html

236. Pearce David, Finck von Finckenstein Donata. Advancing subsidy reforms: towards a viable policy package / Paper prepared for Fifth Expert Group Meeting On Financial Issues of Agenda 21, Nairobi, December 1999. – Режим доступу : http://www.cserge.ucl.ac.uk/UN_Subsidy_Reforms.pdf.

237. Perotti R. Estimating the Effects of Fiscal Policy in OECD Countries [Електронний ресурс] / R. Perotti // ECB Working Paper. – No. 168. / R. Perotti – 2002. – Режим доступу : <http://www.ecb.int/pub/pdf/scpwps/ecbwp168.pdf>.

238. Perotti, R. In Search of the Transmission Mechanism of Fiscal Policy. – WP № 13143, NBER, Cambridge, MA, June 2007.

239. Philippe Aghion, David Hemous, Enisse Kharroubi. Cyclical Fiscal Policy, Credit Constraints, and Industry Growth / Philippe Aghion, David Hemous, Enisse Kharroubi // BIS Working Paper. – February, 2011. – 41 p.

240. Policy Responses to the Economic Crisis: Investing in Innovation for Long-Term Growth [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.oecd.org/dataoecd/59/45/42983414.pdf>.

241. Preparation of the Tax Expenditures Statement. Performance Audit Report No. 32 2007-08. Australian National Audit Office, 2008.

242. Ramey, V. A. Government Spending and Private Activity. – Working Paper № 17787, NBER, Cambridge, MA, January 2012. – P. 49.
243. Ramey, V.A., Shapiro, M. D. Costly Capital Reallocation and the Effects of Government Spending. – Carnegie-Rochester Conference Series on Public policy, June 1998, 48 (1). – P. 145–194.
244. Ravnik R., I. Zilic. The use of SVAR analysis in determining the effects of fiscal shocks in Croatia / R. Ravnik, I. Zilic // Financial Theory and Practice – 2011 – 35 (1) – P. 25–58.
245. Robert E. Hall. Fiscal stimulus // Journal of the American Academy of Arts and Sciences. – 2010. – № 4. – 144 p.
246. Rosanne Altshuler, Robert D. Dietz reconsidering tax expenditure estimation: challenges and reforms [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://snde.rutgers.edu/Rutgers/wp/2008-04.pdf>.
247. Rose-Ackerman, S. Corruption and Government: Causes, Consequences and Reform, Cambridge: Cambridge University Press, 1999. – 259 p.
248. Shenoy, B. Lessons learned from Attempts to reform India's Kerosene Subsidy. Retrieved September 6, 2010, from the International Institute for Sustainable Development (IISD) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.iisd.org/pdf/2010/lessons_india_kerosene_subsidy.pdf.
249. Spanish Solar Power Subsidy Fraud. Retrieved October 10, 2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://live.kyero.com/2010/07/30/spanish-solarpower-subsidy-fraud/>.
250. Statement of Federal Financial Accounting Standards No. 7. Accounting for Revenue and Other Financing Sources. FASAB. – April 1996. – Par. 192.
251. Suprimida la concesión de primas a las instalaciones fotovoltaicas que no acrediten que cumplan las condiciones administrativas. Retrieved November 01, 2010, from Ministerio de Industria, Turismo y Comercio [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mityc.es/es-es/gabineteprensa/notasprensa/documents/nptrazabilidad300710.pdf>.
252. Surrey S., McDaniel P. Tax Expenditures. Harvard University Press, 1985. – 195 p.
253. Surrey S. S. Tax Incentives as a Device for Implementing Government Policy : A Comparison with Direct Government Expenditures // In Harvard Law Review 83, № 4. – 1970.
254. Sven Steinmo. Taxation, Redistribution and Regulation: Fiscal Policy in a Changing World Economy, 2000 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://stripe.colorado.edu/~steinmo/magnusson.htm#№_15_.
255. Swift Z. Managing the Effects of Tax Expenditures on National Budgets. World Bank Policy Research Working Paper No. 3927. May 2006. P. 14–22.
256. Tax Expenditures – Shedding Light on Government Spending through the Tax System. Lessons from Developed and Transition Economies. – Washington, DC: World Bank. – 2004. – 234 p.

257. Tax Expenditures and Evaluations. Canada Department of Finance, 2000.
258. Tax expenditures in OECD countries. – Organisation for Economic Cooperation and Development, 2010. – 244 p.
259. Tax Expenditures Statement 2008. Commonwealth of Australia, 2009. – P. 1.
260. Tax Expenditures, the Size and Efficiency of Government, and Implications for Budget Reform / Burman, E., Leonard and Marvin Phaup. – National Bureau of Economic Research Working Paper, 17268, 2011.
261. Tax Expenditures. Recent Experiences [Електронний ресурс] // OECD (Organization for Economic Cooperation and Development). 1996, Paris. – Режим доступу : http://www.planejamento.gov.br/secretarias/upload/Arquivos/seges/arquivos/OCDE2011/OECD_Tax.pdf.
262. Tax Incentives / D. Chua // Tax Policy Handbook. IMF. – 1995. – 165–168 p.
263. The U. S. Income Tax System – the Need for a Full Accounting. Speech before the Money Marketers. November 15. – 1967.
264. Toder E., Wasow B., Ettlinger M. Bad Breaks All Around: The Report of the Century Foundation Working Group on Tax Expenditures. The Century Foundation Press, 2002. Chapter 1.
265. Tullock, G. Efficient rent seeking', in J. Buchanan, R Tollison and G. Tullock (eds), Towards a Theory of the Rent Seeking Society, College Station, Texas: Texas A and M University Press, 1980.
266. United States. Council of Economic Advisors. Estimates of Job Creation from the American Recovery and Reinvestment Act of 2009. – Washington, DC: Executive Office of the President. May. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.whitehouse.gov/administration/eop/cea/Estimate-of-Job-Creation/>.
267. Weyland, K. Risk taking in Latin American restructuring: lessons from prospect theory // International Studies Quarterly, 40. – 1996.
268. Whitehouse, Edward. The Tax Treatment of Funded Pensions. – Social Protection Discussion Paper Series, The World Bank, Washington DC, 1999. – P. 39.
269. Wigger Berthold U., von Weizsöcker Robert K. Risk, Insurances, and Education – Public Versus Private Financing of Higher Education / IMF Working Paper, Fiscal Affairs Department. – December. – 2002. – 21 p.
270. William T. Gavin, Finn E. Kydland, Michael R. Pakko Monetary Policy, Taxes, and the Business Cycle // FEDERAL RESERVE BANK OF ST. LOUIS. — August. – 2004.
271. World economic outlook: financial stress, downturns and recoveries. – Washington, DC: International Monetary Fund. – October. – 2008. – 321 p.
272. World economic outlook: slowing growth, rising risks. – Washington, DC: International Monetary Fund. – September. – 2011. – 219 p.
273. Zee, Stotsky & Ley. Tax Incentives for Business Investment : A Primer for Tax Policy Makers in Developing Countries. IMF (2001).

Перелік таблиць

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Таблиця 1.1. Переваги та недоліки бюджетної підтримки національної економіки.....	57
Таблиця 1.2. Наукові погляди щодо складу податкових інструментів.....	69
Таблиця 1.3. Класифікація податкових пільг за різними критеріями.....	76
Таблиця 1.4. Форми реалізації податкових знижок.....	77
Таблиця 1.5. Переваги та недоліки функціонування податкових пільг у системі оподаткування.....	84

РОЗДІЛ 2. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ ФІСКАЛЬНИХ ІНСТРУМЕНТІВ СТИМУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ АКТИВНОСТІ

Таблиця 2.1. Розмір та часовий розподіл фіскальних пакетів підтримки.....	135
Таблиця 2.2. Склад пакетів фіскальних стимулів у країнах ОЕСР за 2008–2010 рр., % до ВВП 2008 р.	136
Таблиця 2.3. Фінансування окремих секторів довгострокової економічної політики в пакетах фіскальних стимулів країн ОЕСР 2009 р.	139
Таблиця 2.4. Перші звіти за податковими витратами в окремих країнах світу.....	144
Таблиця 2.5. Визначення сутності поняття «податкові витрати» в теорії та практиці оподаткування.....	146
Таблиця 2.6. Переваги та недоліки впровадження концепції податкових витрат в бюджетний процес.....	151

РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ДИНАМІКИ ТА СТРУКТУРИ БЮДЖЕТНОЇ ПІДТРИМКИ ТА ПОДАТКОВОГО СТИМУЛЮВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Таблиця 3.1. Ранг ВЕД за вибраними макропоказниками за 2002–2010 рр.	200
Таблиця 3.2. Зіставлення показників капрономісткості та енергоемності ВВП України та ЄС у 2009 р.	205
Таблиця 3.3. Класифікація податкових пільг залежно від втрат бюджету та за обсягом охоплення платників у 2001–2011 рр.	213

Таблиця 3.4. Співвідношення втрат бюджету внаслідок пільгового оподаткування і загальних податкових надходжень, за окремими ВЕД, %	220
Таблиця 3.5. Співвідношення втрат бюджету внаслідок пільгового оподаткування до прибутку від звичайної діяльності до оподаткування за окремими ВЕД у 2005–2010 рр., %	221
Таблиця 3.6. Сума втрат бюджету внаслідок пільгового оподаткування у розрахунку на одного штатного працівника за окремими ВЕД, тис. грн.	222
Таблиця 3.7. Співвідношення втрат бюджету внаслідок пільгового оподаткування за окремими ВЕД у докризовому та кризовому періодах, %.....	223
Таблиця 3.8. Коефіцієнт пільгового оподаткування за окремими видами економічної діяльності у 2005–2010 рр.	227
Таблиця 3.9. Структура бюджетної підтримки в розрізі видів економічної діяльності, %	232
Таблиця 3.10. Темпи приросту бюджетної підтримки в розрізі окремих видів економічної діяльності в період 2002–2010 рр.	232
Таблиця 3.11. Співвідношення обсягів бюджетної підтримки до обсягу реалізованої продукції (робіт, послуг) за видами економічної діяльності, %	235
Таблиця 3.12. Структура бюджетно-податкової підтримки в розрізі окремих ВЕД, %	241
Таблиця 3.13. Співвідношення показників бюджетно-податкової підтримки та діяльності підприємств України у докризовому та кризовому періодах, %	243
Таблиця 3.14. Співвідношення бюджетно-податкової підтримки до обсягу реалізованої продукції (робіт, послуг) за ВЕД, %	245
Таблиця 3.15. Співвідношення прибутку від звичайної діяльності до оподаткування до обсягів реалізованої продукції (робіт, послуг) і бюджетно-податкової підтримки до обсягів реалізованої продукції (робіт, послуг) за окремими ВЕД у 2002–2011, %	247
Таблиця 3.16. Сума бюджетно-податкової підтримки у розрахунку на одного штатного працівника за окремими ВЕД, тис. грн.....	249

РОЗДІЛ 4. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ БЮДЖЕТНОЇ ПІДТРИМКИ ТА ПОДАТКОВОГО СТИМУЛЮВАННЯ РЕАЛЬНОГО СЕКТОРА НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Таблиця 4.1. Структура та ранг бюджетної підтримки в 2002–2010 рр.	258
Таблиця 4.2. Матриця часткових кореляцій між цільовими показниками.....	262
Таблиця 4.3. Підсумки регресійного аналізу впливу податкових пільг і субсидій на результати економічної діяльності підприємств (2009 рік).....	262

Таблиця 4.4. Результати кластерного аналізу, проведеного за методом <i>k</i> -середніх.....	264
Таблиця 4.5. Співвідношення податкових пільг та бюджетної підтримки до обсягу реалізованої продукції за кластерами в докризовий та кризовий періоди.....	265
Таблиця 4.6. Зіставлення результатів ранжування середніх значень макропоказників у докризовий і кризовий періоди.....	266
Таблиця 4.7. Частка продажу споживчих товарів, що вироблені на території України, в товарообороті торгової мережі підприємств – юридичних осіб, % до відповідної товарної групи.....	267
Таблиця 4.8. Імпорт товарів в Україну та експорт з країн – торговельних партнерів у 2009 рік.....	270
Таблиця 4.9. Статистичні дані щодо експорту нафти з України та, відповідно, її імпорту за даними торговельних країн-партнерів у 2010 році.....	283
Таблиця 4.10. Узагальнена характеристика експортних операцій України з торговельними партнерами за окремими товарними позиціями УКТЗЕД 7202 «Феросплави» у 2010 році.....	286
Таблиця 4.11. Узагальнена характеристика імпортних операцій України з торговельними партнерами за окремими товарними позиціями УКТЗЕД 7202 «Феросплави» у 2010 році.....	287
Таблиця 4.12. Узагальнена характеристика експортних операцій України з торговельними партнерами за окремими товарними позиціями УКТЗЕД 2601 «Руди та концентрати залізни» у 2010 році.....	288
Таблиця 4.13. Узагальнена характеристика експортних операцій України з торговельними партнерами за окремими товарними позиціями УКТЗЕД 7207, 7208, 7214 у 2010 році.....	289
Таблиця 4.14. Обсяги бюджетної підтримки (субсидії) та податкового стимулювання (податкові пільги) окремих ВЕД в Україні, млн грн.	291
Таблиця 4.15. Споживання паливно-енергетичних ресурсів чорною металургією України у 2010 році, %.....	292
Таблиця 4.16. Визначення коефіцієнта розбіжності за імпортними операціями між парами країн-партнерів.....	293
Таблиця 4.17. Динаміка та розмір ставок мита в митному тарифі України (за окремими товарними позиціями), %.....	297

Розділ 5. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ БЮДЖЕТНОЇ ПІДТРИМКИ ТА ПОДАТКОВОГО СТИМУЛЮВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Таблиця 5.1. Теорії економічного циклу	326
Таблиця 5.2. Структура витрат освітянських послуг в Україні	345
Таблиця 5.3. Державні витрати на освіту.....	347

Таблиця 5.4. Витрати на освіту в Україні та вибраних країнах світу в 2007–2008 рр.	348
Таблиця 5.5. Темп зміни чисельності працівників наукових організацій, у % до попереднього року	352
Таблиця 5.6. Динаміка фінансування наукової та науково-технічної діяльності в Україні у 2005–2010 рр. за джерелами (в фактичних цінах, млн грн).....	354
Таблиця 5.7. Основні параметри кореляційно-регресійного аналізу впливу бюджетного фінансування науки на ВВП.....	355
Таблиця 5.8. Динаміка видатків на науку з бюджету в окремих країнах 2004–2010 рр., % до ВВП.....	356
Таблиця 5.9. Групування вибраних країн світу за рангом видатків на освіту.....	357

Додатки

Таблиця А.1. Фіскальні антикризові заходи у країнах-членах ОЕСР.....	422
Таблиця А.2. Обсяг і структура пакетів фіскальних стимулів для інноваційної діяльності, запроваджених у відповідь на кризові явища в окремих країнах ОЕСР.....	444
Таблиця Б.1. Основні положення щодо застосування концепції податкових витрат в окремих країнах.....	447
Таблиця Б.2. Фактичні (2002–2008 рр.) та прогнозні (2009–2014 рр.) податкові витрати США, у % до ВВП.....	449
Таблиця Б.3. Фактичні (2002–2008 рр.) та прогнозні (2009–2014 рр.) податкові витрати США, у % до відповідних податкових надходжень.....	451
Таблиця Б.4. Податкові витрати Канади, у % до ВВП.....	453
Таблиця Б.5. Податкові витрати Канади, у % до відповідних податкових надходжень.....	454
Таблиця Б.6. Фактичні та прогнозні податкові витрати окремих країн ОЕСР, у % до ВВП.....	456
Таблиця Б.7. Фактичні та прогнозні податкові витрати окремих країн ОЕСР, у % до відповідних податкових надходжень.....	458
Таблиця Б.8. Порівняння кількості статей податкових витрат у зарубіжних країнах, одиниці.....	459
Таблиця Б.9. Порівняння обсягу податкових витрат у зарубіжних країнах, у % до ВВП.....	461
Таблиця Б.10. Міжнародне порівняння обсягу податкових витрат, у % до відповідних податкових надходжень.....	463
Таблиця Г.1. Динаміка співвідношення втрат бюджету внаслідок пільгового оподаткування до загальних податкових надходжень, що контролюються ДПС України за видами економічної діяльності, %.....	471

Таблиця Г.2. Динаміка співвідношення втрат бюджету внаслідок пільгового оподаткування до прибутку від звичайної діяльності до оподаткування за видами економічної діяльності, %.....	472
Таблиця Г.3. Сума втрат бюджету внаслідок пільгового оподаткування у розрахунку на одного штатного працівника за ВЕД тис грн.....	473
Таблиця Г.4. Співвідношення втрат бюджету внаслідок пільгового оподаткування у докризовому та кризовому періодах, %.....	474
Таблиця Г.5. Структура втрат бюджету внаслідок пільгового оподаткування за ВЕД, %.....	475
Таблиця Г.6. Коефіцієнт пільгового оподаткування за видами економічної діяльності у 2005–2010 рр.....	476
Таблиця Д.1. Динаміка структури бюджетної підтримки за ВЕД, %.....	477
Таблиця Д.2. Темпи приросту бюджетної підтримки в розрізі видів економічної діяльності за період 2003–2010 рр.....	479
Таблиця Д.3. Співвідношення бюджетної підтримки у докризовому та кризовому періодах, %.....	480
Таблиця Д.4. Співвідношення бюджетної підтримки та обсягу реалізованої продукції (робіт, послуг) за ВЕД, %.....	481
Таблиця Д.5. Співвідношення бюджетної підтримки та прибутку від звичайної діяльності до оподаткування за ВЕД, %.....	482
Таблиця Д.6. Структура бюджетно-податкової підтримки за ВЕД, %.....	483
Таблиця Д.7. Темпи приросту бюджетно-податкової підтримки в розрізі ВЕДів, %.....	484
Таблиця Д.8. Співвідношення бюджетно-податкової підтримки у докризовому та кризовому періодах, %.....	485
Таблиця Д.9. Співвідношення бюджетно-податкової підтримки та обсягу реалізованої продукції (робіт, послуг) за ВЕД, %.....	486
Таблиця Д.10. Бюджетно-податкова підтримка в розрахунку на одного штатного працівника за ВЕДами, тис. грн/шт. прац.	487
Таблиця Д. 11. Співвідношення суми бюджетно-податкової підтримки та технологічних інновацій та інвестицій в основний капітал у період 2002–2010 рр. у розрізі ВЕД.....	488
Таблиця Д. 12. Співвідношення до технологічних інновацій та інвестицій в основний капітал у період 2002–2010 рр. у розрізі ВЕД.....	489
Таблиця Є.1. Визначення коефіцієнта розбіжності за експортно-імпортними операціями України з її основними торговельними партнерами...	490
Таблиця Є.2. Імпорт товарів в Україну з групи аналізованих країн, (за даними статистики торговельних партнерів та України).....	491
Таблиця Є.3. Економічні та фінансові характеристики імпорту окремих товарів в Україну з КНР, тис. дол. США.....	492
Таблиця Є. 4. Економічні та фінансові характеристики імпорту окремих товарів в Україну з Польщі, тис. дол. США.....	493

Таблиця Є.5. Економічні та фіскальні дані щодо імпорту окремих товарів в Україну з Італії, тис. дол. США.....	494
Таблиця Є.6. Виробництво основних видів продукції легкої промисловості України за 2003–2010 роки.....	495
Таблиця Є.7. Статистичні дані торговельних оборотів між країнами-партнерами України. Товарна позиція – 61 «Одяг трикотажний», тис. дол. США.....	496
Таблиця Є.8. Статистичні дані торгівельних оборотів між країнами-партнерами України. Товарна позиція – 62 «Одяг текстильний», тис. дол. США.....	497
Таблиця Є.9. Статистичні дані торгівельних оборотів між країнами партнерами України. Товарна позиція – 63 «Інші готові текстильні вироби», тис. дол. США.....	498
Таблиця Є.10. Статистичні дані торговельних оборотів між країнами партнерами України. Товарна позиція – 64 «Взуття», тис. дол. США.....	499

List of Tables

CHAPTER 1. THEORETICAL BASICS OF GOVERNMENT SUPPORT OF NATIONAL ECONOMY

Table 1.1 . Advantages and disadvantages of budget support to the national economy.....	57
Table 1.2 . scientific views on the tax instruments.....	69
Table 1.3 . Classification of tax benefits on various criteria.....	76
Table 1.4 . Implementation forms of tax rebates.....	77
Table 1.5 . Advantages and disadvantages of tax benefits functioning in the tax system.....	84

CHAPTER 2. FOREIGN EXPERIENCE OF APPLYING FISCAL INSTRUMENTS FOR STIMULATING ECONOMIC ACTIVITY

Table 2.1 . Size And Time Distribution Of Fiscal Support Packages.....	135
Table 2.2 . Composition of fiscal stimulus packages in OECD countries in 2008 - 2010,% of GDP 2008.....	136
Table 2.3 . Funding of discrete directions of long-term economic policy in fiscal stimulus packages in OECD countries in 2009.....	139
Table 2.4. The first reports on tax expenditures in selected countries.....	144
Table 2.5. Defining the essence of the “tax expenditures” concept in theory and practice of taxation.....	146
Table 2.6 . Advantages and disadvantages of introduction the concept of tax expenditures in the budget process.....	151

CHAPTER 3. ANALYSIS OF THE DYNAMICS AND STRUCTURE OF BUDGET SUPPORT AND TAX INCENTIVES FOR NATIONAL ECONOMY OF UKRAINE

Table 3.1. FEA’s rank for selected macroeconomic indicators for 2002-2010.....	200
Table 3.2. Comparison of carbon and energy ratios to GDP for Ukraine and the EU in 2009.....	205
Table 3.3. Classification of tax benefits based on budget losses and coverage of taxpayers in 2001 - 2011.....	213
Table 3.4. Relationship of budget losses caused by tax benefits to the profit from ordinary activity before taxes for discrete FEA,%.....	220
Table 3.5. Relationship of budget losses caused by tax benefits to the profit from ordinary activity before taxes for discrete FEA in 2005-2010, %.....	221

Table 3.6. Revenue losses due to preferential tax per one employee for discrete FEA, thousands of UAH.....	222
Table 3.7. Relationship of budget losses caused by tax benefits for certain FEA in pre-crisis and crisis periods,%.....	223
Table 3.8. Coefficient of preferential taxation for certain types of economic activity in 2005 - 2010.....	227
Table 3.9. Structure of budget support in terms of economic activity,%.....	232
Table 3.10. Growth rates of budget support in the context of certain types of economic activity in the period 2002 - 2010 pp.....	232
Table 3.11. Ratio of budget support to the volume of realized production (work, services) by type of economic activity,%.....	235
Table 3.12. The structure of fiscal support in terms of specific FEAs,%.....	241
Table 3.13. The ratio of fiscal support and business activity of enterprises in Ukraine in the pre-crisis and crisis periods,%.....	243
Table 3.14. The ratio of fiscal support to the volume of realized production (work, services) for the FEAs, %.....	245
Table 3.15. The ratio of profit from ordinary activities before taxation to the volume of realized production (work, services) and fiscal support to the volume of realized production (work, services) for specific FEA in 2002-2011,%.....	247
Table 3.16. Fiscal support per employee for specific FEA, thousands of UAH.....	249

CHAPTER 4. ASSESSMENT EFFICIENCY OF BUDGET SUPPORT AND TAX STIMULATION FOR REAL SECTOR OF NATIONAL ECONOMY OF UKRAINE

Table 4.1. Structure and rank of budget support in 2002-2010.....	258
Table 4.2. The matrix of partial correlations between targets.....	262
Table 4.3. Regression analysis results of the subsidies influence on economic performance of enterprises (2009).....	262
Table 4.4. Results of cluster analysis carried out by the method of k-means.....	264
Table 4.5. The ratio of tax benefits and budgetary support to production realized by clusters in the pre-crisis and crisis periods.....	265
Table 4.6. Comparison of ranking mean macroeconomic indicators in pre-crisis and crisis periods.....	266
Table 4.7. Share of consumer goods produced in Ukraine sales in trade distribution network businesses - entities,% to the respective product group.....	267
Table 4.8. Imports of goods in Ukraine and exports of the countries - trade partners in 2009.....	270
Table 4.9. Statistical data on oil exports from Ukraine and, accordingly, its imports, according to trading partners in 2010.....	283

Table 4.10. Generalized characteristics of export operations of Ukraine with trade partners for separate trade positions Nomenclature 7202 “Ferroalloys” in 2010.....	286
Table 4.11. Generalized characteristics of import operations of Ukraine with trade partners for separate trade positions Nomenclature 7202 “Ferroalloys” in 2010.....	287
Table 4.12. Generalized characteristics of export operations of Ukraine with trade partners for separate trade positions Nomenclature 2601 “Iron ores and concentrates” in 2010.....	288
Table 4.13. Generalized characteristics of export operations of Ukraine with trade partners for separate trade positions Nomenclature 7207, 7208, 7214 in 2010.....	289
Table 4.14. The volume of budget support (subsidies) and tax incentives (tax benefits) for specific FEAs in Ukraine, million UAH.....	291
Table 4.15 . Consumption of energy resources by ferrous metallurgy of Ukraine in 2010,%.....	292
Table 4.16. Determination of differences coefficient for import operations between pairs of trade partners.....	293
Table 4.17. Dynamics and the rates of duty in the customs tariff of Ukraine (for certain product positions),%.....	297

CHAPTER 5. THE WAYS OF INCREASING BUDGET SUPPORT AND TAX STIMULATION EFFICIENCY OF THE NATIONAL ECONOMY OF UKRAINE

Table 5.1. Theories of economic cycle.....	326
Table 5.2 . Cost structure of educational services in Ukraine.....	345
Table 5.3. Public expenditures on education.....	347
Table 5.4. The expenditures on education in Ukraine and selected countries in 2007-2008.....	348
Table 5.5 . Changes rate of the employees number of scientific organizations, in % versus previous year.....	352
Table 5.6. Dynamics of financing scientific and technological activities in Ukraine in 2005-2010 years by sources (in current prices, million UAH).....	354
Table 5.7. Basic parameters of correlation-regression analysis of the science budget financing impact on GDP.....	355
Table 5.8. The dynamics of science expenditures from the budget in some countries 2004 - 2010,% of GDP.....	356
Table 5.9. Grouping of selected countries in the world ranking for education spending.....	357

Appendices

Table A.1. Fiscal anti-crisis measures in OECD countries.....	422
Table A.2. Scope and Structure of fiscal incentives packages for innovations, introduced in response to the crisis in some OECD countries.....	444
Table B.1. Basic terms of application the concept of tax expenditures in selected countries.....	447
Table B.2. Actual (2002 - 2008 years) and projected (2009 - 2014's) tax dollars costs,% of GDP.....	449
Table B.3. Actual (2002 - 2008 years) and projected (2009 - 2014 years) tax expenditures in the U.S. , in % of tax revenues.....	451
Table B.4. Tax expenditures in Canada, % of GDP.....	453
Table B.5. Tax expenditures in Canada, % of related tax revenues.....	454
Table B.6. Actual and forecasted tax expenditures of individual OECD countries, in % of GDP.....	456
Table B.7. Actual and forecasted tax expenditures of individual OECD countries, in % of related tax revenues.....	458
Table B.8. Quantity of tax expenditures items comparison in foreign countries, units.....	459
Table B.9. Comparison the volume of tax expenditures in foreign countries, in % of GDP.....	461
Table B.10. International comparisons of tax expenditures in % of tax revenues.....	463
Table G.1. The dynamics of ratio revenue losses due to tax benefits to total tax revenues controlled by tax administration of Ukraine by economic activity,%.....	471
Table G.2. The dynamics of ratio revenue losses due to tax benefits to profit from ordinary activities before tax by economic activity types,%.....	472
Table G.3. The volume of revenue losses due to preferential taxation per one employee for the FEA, thousands UAH.....	473
Table G.4. The ratio of revenue losses as a result of preferential taxation in the pre-crisis and crisis periods,%.....	474
Table G.5. Structure of the revenue losses due to preferential taxation for FEA, %.....	475
Table G.6. The coefficient of preferential taxation for types of economic activity in 2005 - 2010.....	476
Table D.1. Dynamics of the structure of budget support for the FEA, %.....	477
Table D.2. Growth rates of budget support for the types of economic activities for the period 2003 - 2010.....	479
Table D.3. The ratio of budget support in pre-crisis and crisis periods,%.....	480
Table D.4. The ratio of budget support and the amount of realized production (work, services) for FEA,%.....	481

Table D.5 . The ratio of budget support and profit from ordinary activities before tax for FEA,%.....	482
Table D.6. The structure of fiscal support for the FEA, %.....	483
Table D.7. The growth rate of fiscal support in terms of FEAs,%.....	484
Table D.8. The ratio of fiscal support in the pre-crisis and crisis periods,%.....	485
Table D.9. The ratio of fiscal support and the amount of realized production (work, services) for the FEA, %.....	486
Table D.10. Fiscal support per employee for FEA.....	487
Table D. 11. The ratio of fiscal support to technological innovation and investment in fixed assets during the period 2002 - 2010's in terms of FEA s.....	488
Table D. 12. The ratio of net profit after taxation to technological innovation and investment in fixed assets during the period 2002-2010's.....	489
Table E.1. Determination the differences coefficient in export-import operations of Ukraine with its main trade partners.....	490
Table E.2. Imports of goods into Ukraine from the analyzed countries group, (according to statistics of trade partners and Ukraine).....	491
Table E.3. Economic and fiscal characteristics of certain goods imports to Ukraine from China, thousands of USD.....	492
Table E.4.Economic and fiscal characteristics of certain goods imports to Ukraine from Poland, thousands of USD.....	493
Table E. 5. Economic and fiscal characteristics of certain goods imports to Ukraine from Italy, thousands of USD.....	494
Table E. 6. Production of major light industry products of Ukraine for 2003-2010 years.....	495
Table E. 7 . Statistical data of trade turnover between the countries - partners of Ukraine. Heading - 61 "Clothes Knitting", thousands of USD.....	496
Table E. 8. Statistical data of trade turnover between the countries - partners of Ukraine. Heading - 62 "Textile clothes," , thousands of USD.....	497
Table E. 9. Statistical data of trade turnover between the countries - partners of Ukraine. Heading - 63 "Other made up textile articles", thousands of USD....	498
Table E. 10. Statistical data of trade turnover between the countries - partners of Ukraine. Heading - 64 "Shoes," , thousands of USD.....	499

Перелік рисунків

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Рис. 1.1. Цільові орієнтири здійснення заходів державної підтримки в окремих сферах економічної політики.....	16
Рис. 1.2. Наукові підходи до вибору об'єктів державної підтримки.....	17
Рис. 1.3. Передумови, цілі та напрями здійснення державної підтримки суб'єктів господарювання, окремих сфер національної економіки.....	24
Рис. 1.4. Класифікація форм, методів та інструментів бюджетно-податкової підтримки національної економіки.....	40
Рис. 1.5. Класифікація податкових інструментів за характером їх дії.....	70
Рис. 1.6. Схема підтримки суб'єктів національної економіки через бюджетну систему.....	91
Рис. 1.7. Схема підтримки суб'єктів національної економіки через податкову систему.....	93
Рис. 1.8. Типи фіскальної та монетарної політики.....	97
Рис. 1.9. Наслідки при ігноруванні умов взаємодії фіскальної та монетарної політики.....	102
Рис. 1.10. Вплив монетарної політики на сукупний попит.....	105
Рис. 1.11. Вплив монетарної політики на сукупний попит через зміни пропозиції грошей.....	106
Рис. 1.12. Вплив фіскальної політики на сукупний попит через податки.....	107
Рис. 1.13. Вплив фіскальної політики на сукупний попит через бюджетні видатки.....	107
Рис. 1.14. Наслідки від проведення експансивної фіскальної політики в короткостроковому та довгостроковому періодах.....	108
Рис. 1.15. Вплив експансивної фіскальної політики на сукупну пропозицію.....	109
Рис. 1.16. Зв'язок між бюджетним дефіцитом та дефіцитом торговельного балансу.....	111
Рис. 1.17. Роль державних цінних паперів у взаємодії фіскальної та монетарної політики.....	114
Рис. 1.18. Негативні наслідки тимчасових касових розривів бюджету та способи їх мінімізації.....	116
Рис. 1.19. Негативні наслідки тимчасових касових залишків бюджету та способи їх мінімізації.....	117
Рис. 1.20. Виникнення інфляції при проведенні монетарної та фіскальної політики різних типів.....	118
Рис. 1.21. Вплив інфляції на сукупний попит.....	119
Рис. 1.22. Вплив фіскальної політики на чистий експорт.....	121

Рис. 1.23. Вплив монетарної політики на чистий експорт.....	122
---	-----

РОЗДІЛ 2. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ ФІСКАЛЬНИХ ІНСТРУМЕНТІВ СТИМУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ АКТИВНОСТІ

Рис. 2.1. Податкові витрати з податку на доходи та інших податків в окремих країнах світу (у % до ВВП).....	158
Рис. 2.2. Динаміка податкових витрат США у відсотках до ВВП, 1985–2016 рр.....	160
Рис. 2.3. Десять найбільш вартісних податкових витрат в окремих країнах світу (у % до ВВП).....	162

РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ДИНАМІКИ ТА СТРУКТУРИ БЮДЖЕТНОЇ ПІДТРИМКИ ТА ПОДАТКОВОГО СТИМУЛЮВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Рис. 3.1. Динаміка структури пропозиції та використання ресурсів у 2002–2010 рр.....	196
Рис. 3.2. Динаміка структури кінцевих споживчих витрат домогосподарств у 2001–2010 рр.....	197
Рис. 3.3. Вартісна структура випуску в економіці, %.....	198
Рис. 3.4. Вартісна структура випуску країн ЄС у 2007 р.....	199
Рис. 3.5. Структура обсягу реалізованої продукції в Україні за технологічними укладами.....	205
Рис. 3.6. Зіставлення динаміки обсягів забруднення довкілля та ВВП.....	206
Рис. 3.7. Розподіл обсягу реалізованої продукції добувної та переробної промисловості за групами в 2008–2010 рр.....	208
Рис. 3.8. Динаміка та структура податкових пільг за обсягом охоплення платників податків.....	212
Рис. 3.9. Динаміка темпів приросту окремих номінальних макроекономічних показників та суми втрат бюджету внаслідок пільгового оподаткування у 2006–2010 рр.....	216
Рис. 3.10. Втрати бюджету внаслідок пільгового оподаткування, млрд грн.....	217
Рис. 3.11. Динаміка темпів приросту обсягу реалізованої продукції та суми втрат бюджету внаслідок пільгового оподаткування, %.....	218
Рис. 3.12 Структура втрат бюджету внаслідок пільгового оподаткування в розрізі видів економічної діяльності у 2007 р., %.....	225
Рис. 3.13 Структура втрат бюджету внаслідок пільгового оподаткування в розрізі видів економічної діяльності у 2010 р., %.....	226
Рис. 3.14. Питома вага обсягу бюджетної підтримки у видатках Зведеного бюджету України в період 2002–2010 рр., %.....	230
Рис. 3.15. Співвідношення бюджетної підтримки в докризовий та кризовий періоди, %.....	233

Рис. 3.16. Співвідношення темпів приросту загального обсягу бюджетної підтримки та обсягу реалізованої продукції з динамікою ВВП в Україні за 2003–2010 рр.....	234
Рис. 3.17. Динаміка співвідношення бюджетної підтримки до обсягу реалізованої продукції (робіт, послуг) за ВЕД, %.....	236
Рис. 3.18. Співвідношення динамік загального обсягу бюджетної підтримки та прибутку від звичайної діяльності до оподаткування в період 2003-2010 рр.....	236
Рис. 3.19. Динаміка щоквартального та річного відношення сплачених податків до обсягу реалізованої продукції в економіці України.....	237
Рис. 3.20. Динаміка щоквартального відкриття фінансування програм бюджетної підтримки економіки та динаміка щоквартального надходження податків до Зведеного бюджету України.....	239
Рис. 3.21. Щоквартальне відкриття фінансування бюджетної підтримки окремих галузей національної економіки.....	240
Рис. 3.22. Структура бюджетно-податкової підтримки в розрізі ВЕД, %.....	242
Рис. 3.23. Співвідношення динаміки бюджетно-податкової підтримки економіки, обсягу реалізованої продукції та прибутку від звичайної діяльності до оподаткування протягом 2003–2010 рр.....	245
Рис. 3.24. Співвідношення бюджетно-податкової підтримки до обсягу реалізованої продукції (робіт, послуг) за окремими ВЕД, %.....	246
Рис. 3.25. Співвідношення суми бюджетно-податкової підтримки до загального обсягу технологічних інновацій та інвестицій в основний капітал.....	250
Рис. 3.26. Співвідношення суми чистого прибутку після вирахування податку на прибуток підприємств до загального обсягу технологічних інновацій та інвестицій в основний капітал в період 2002–2010 рр.....	252
Рис. 3.27. Аналіз прояву компенсаційного заміщення бюджетно-податкової підтримки та чистого прибутку підприємств ВЕД протягом 2002–2010 рр.....	253

РОЗДІЛ 4. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ БЮДЖЕТНОЇ ПІДТРИМКИ ТА ПОДАТКОВОГО СТИМУЛЮВАННЯ РЕАЛЬНОГО СЕКТОРА НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Рис. 4.1. Ранг середніх значень вибраних макроекономічних показників (у до кризовий період) за кластерами.....	264
Рис. 4.2. Ранг середніх значень вибраних макроекономічних показників (у кризовий період 2009–2010 рр.) за кластерами.....	266
Рис. 4.3. Вплив мита на економічні процеси в довготерміновій перспективі.....	276
Рис. 4.4. Типологія можливих причин виникнення розбіжностей у статистичних даних взаємної торгівлі країн-партнерів.....	292

Рис. 4.5. Відгук інвестицій в основний капітал на шок бюджетної підтримки.....	316
Рис. 4.6. Відгук індексу споживчих цін на шок інвестицій в основний капітал.....	317
Рис. 4.7. Відгук вартості зовнішнього боргу на шок податкового навантаження.....	317
Рис. 4.8. Відгук обсягу реалізованої продукції та прибутку від звичайної діяльності до оподаткування на шок податкових пільг для галузі сільського господарства, мисливства, лісового господарства.....	319
Рис. 4.9. Відгуки інвестицій в основний капітал на шок бюджетної підтримки та експорту на шок податкових пільг для галузі добування паливно-енергетичних корисних копалин.....	320
Рис. 4.10. Відгук обсягу сплачених податків на шок у обсягах експорту для галузі добування паливно-енергетичних корисних копалин.....	320
Рис. 4.11. Відгук обсягу інвестицій в основний капітал на шок у бюджетній підтримці для галузі діяльності транспорту та зв'язку.....	321
Рис. 4.12. Відгуки прибутку від звичайної діяльності до оподаткування на шок у бюджетній підтримці та сплачених податків на шок прибутку підприємств для галузі діяльності транспорту та зв'язку.....	322

РОЗДІЛ 5. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ БЮДЖЕТНОЇ ПІДТРИМКИ ТА ПОДАТКОВОГО СТИМУЛЮВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Рис. 5.1. Модель економічного циклу.....	327
Рис. 5.2. Динаміка ВВП у фактичних цінах та обсягів реалізованої промислової продукції (робіт, послуг) у 2002–2010 рр.....	328
Рис. 5.3. Частота застосування бюджетно-податкового та грошово-кредитного стимулювання та швидкість їх дії на економіку у країнах Групи семи у 1970–2007 рр.....	333
Рис. 5.4. Структура бюджетного стимулювання у фазі економічного спаду в країнах з розвинутою економікою та у країнах з економікою, що розвивається.....	334
Рис. 5.5. Випуск спеціалістів і магістрів навчальними закладами за окремим галузями знань в 2010 р.....	343
Рис. 5.6. Динаміка державних витрат на середню та вищу освіту в Україні.....	343

Додатки

Рис. Д.1. Структура бюджетної підтримки в розрізі видів економічної діяльності.....	478
Рис. Ж. 1. Відгуки досліджуваних змінних на структурний шок в одне стандартне відхилення (критерій ефективності – рівень зайнятості).....	501

Рис. Ж. 1. Відгуки досліджуваних змінних на структурний шок в одне стандартне відхилення (критерій ефективності – товарний експорт).....	502
Рис. Ж.1. Відгуки досліджуваних змінних на структурний шок в одне стандартне відхилення (критерій ефективності – фонд оплати праці).....	503
Рис. Ж.1. Відгуки досліджуваних змінних на структурний шок в одне стандартне відхилення (критерій ефективності – інвестиції в основний капітал).....	504
Рис. Ж.1. Відгуки досліджуваних змінних на структурний шок в одне стандартне відхилення (критерій ефективності – обсяг реалізованої продукції).....	505
Рис. Ж.1. Відгуки досліджуваних змінних на структурний шок в одне стандартне відхилення (критерій ефективності – прибуток від звичайної діяльності до оподаткування).....	506
Рис. Ж. 2. Відгуки досліджуваних змінних на структурний шок в одне стандартне відхилення (критерій ефективності – прибуток від звичайної діяльності до оподаткування).....	507

LIST OF FIGURES

CHAPTER 1. THEORETICAL BASICS OF GOVERNMENT SUPPORT OF NATIONAL ECONOMY

Fig. 1.1. Targets of state support measures in specific areas of economic policy.....	16
Fig. 1.2. Scientific approaches to the selection of state support objects.....	17
Fig. 1.3. Background, objectives and areas of state support for business in separate spheres of national economy.....	24
Fig. 1.4. Classification of forms, methods and instruments of fiscal support to the national economy.....	40
Fig. 1.5. Classification of tax instruments according to the nature of their actions.....	70
Fig. 1.6. Scheme of support subjects of the national economy through the budget system.....	91
Fig. 1.7. Scheme of support subjects of the national economy through the tax system.....	93
Fig. 1.8. Types of fiscal and monetary policies.....	97
Fig. 1.9. The consequences of ignoring interaction of fiscal and monetary policies.....	102
Fig. 1.10. The influence of monetary policy on aggregate demand.....	105
Fig. 1.11. The influence of monetary policy on aggregate demand through changes in money supply.....	106
Fig. 1.12. The influence of fiscal policy on aggregate demand through taxes.....	107
Fig. 1.13. The influence of fiscal policy on aggregate demand through budget expenditures.....	107
Fig. 1.14. The consequences of carrying out expansionary fiscal policy in the short and long run.....	108
Fig. 1.15. Impact of expansionary fiscal policy on aggregate supply.....	109
Fig. 1.16. The relationship between budget deficit and trade balance.....	111
Fig. 1.17. The role of government securities in the interaction of fiscal and monetary policy.....	114
Fig. 1.18. The negative effects of temporary budget cash gaps and ways to minimize them.....	116
Fig. 1.19. The negative effects of temporary budget cash surplus and ways to minimize them.....	117
Fig. 1.20. The emergence of inflation in the course of monetary and fiscal policies of various types.....	118
Fig. 1.21. The impact of inflation on aggregate demand.....	119

Fig. 1.22. Impact of fiscal policy on net exports.....	121
Fig. 1.23. The influence of monetary policy on net exports.....	122

CHAPTER 2. FOREIGN EXPERIENCE OF APPLYING FISCAL INSTRUMENTS FOR STIMULATING ECONOMIC ACTIVITY

Fig. 2.1. Tax expenditures on income tax and other taxes in separate countries (% of GDP).....	158
Fig. 2.2. Dynamics of tax expenditures in U.S. as a percentage of GDP 1985 - 2016.....	160
Fig. 2.3. Ten largest tax expenditures in separate countries (% of GDP).....	162

CHAPTER 3. ANALYSIS OF THE DYNAMICS AND STRUCTURE OF BUDGET SUPPORT AND TAX INCENTIVES FOR NATIONAL ECONOMY OF UKRAINE

Fig. 3.1. Dynamics of supply structure and use of resources in 2002 - 2010.....	196
Fig. 3.2. Dynamics of the final consumer's spending structure in 2001 - 2010.....	197
Fig. 3.3. Structure of output in the economy,%.....	198
Fig. 3.4. Structure of output in EU in 2007.....	199
Fig. 3.5. Technology structure of sales in Ukraine.....	205
Fig. 3.6. Dynamics of environmental pollution and GDP.....	206
Fig. 3.7. Sales distribution of mining and processing industries by groups in 2008-2010.....	208
Fig. 3.8. Dynamics and structure of tax benefits according to covered taxpayers.....	212
Fig. 3.9. Dynamics of growth rate of nominal macroeconomic indicators and volume of revenue losses due to preferential taxation in 2006 - 2010 by.....	216
Fig. 3.10. Revenue losses as a result of preferential taxation, billion UAH.....	217
Fig. 3.11. Growth rates dynamics of sales volume and the amount of revenue losses as a result of preferential taxation,%.....	218
Fig. 3.12 Structure of the revenue losses due to preferential taxation in terms of economic activity types in 2007, %.....	225
Fig. 3.13 Structure of the revenue losses due to preferential taxation in terms of economic activity in 2010,%.....	226
Fig. 3.14. The share of budget support expenditures in total budget of Ukraine for the period 2002 - 2010 biennium,%.....	230
Fig. 3.15. Value of budget support in pre-crisis and crisis periods,%.....	233
Fig. 3.16. The ratio of growth rate of total budget support and sales volume to GDP in Ukraine in 2003 - 2010.....	234

Fig. 3.17. Dynamics of the ratio of budget support to the volume of realized production (work, services) for the FEA, %.....	236
Fig. 3.18. The relationship of total budget support dynamics and profit from ordinary activities before tax during the 2003-2010.....	236
Fig. 3.19. Dynamics of quarterly and annual ratio of taxes paid to the volume of sales in the economy of Ukraine.....	237
Fig. 3.20. Dynamics of quarterly opening budget funding of economy support and the dynamics of quarterly tax payments incoming to the total budget of Ukraine.....	239
Fig. 3.21. Quarterly opening of budget support of industries.....	240
Fig. 3.22. The structure of fiscal support in terms of FEAs,%.....	242
Fig. 3.23. The ratio of the dynamics of fiscal support to the volume of sales and profit from ordinary activities before tax for 2003 - 2010.....	245
Fig. 3.24. The ratio of fiscal support to the volume of realized production (work, services) for separate FEAs,%.....	246
Fig. 3.25. The ratio of fiscal support to the overall level of technological innovations and investments in fixed assets.....	250
Fig. 3.26. The ratio of net profit after deduction of corporate income tax to the total amount of technological innovations and investments in fixed assets during the period 2002 - 2010.....	252
Fig. 3.27. Analysis of the manifestation of compensatory substitution of fiscal support, and net profits for enterprises in FEAs during 2002 - 2010.....	253

CHAPTER 4. ASSESSMENT EFFICIENCY OF BUDGET SUPPORT AND TAX STIMULATION FOR REAL SECTOR OF NATIONAL ECONOMY OF UKRAINE

Fig.4.1.Rank of means for chosen macroeconomic indicators (in the pre-crisis period) for clusters.....	264
Fig. 4.2. Rank of means for chosen macroeconomic indicators (in crisis periods from 2009-2010) for clusters.....	266
Fig. 4.3. Impact of customs on economical processes in long run.....	276
Fig. 4.4. Types of possible causes of discrepancies in bilateral trade statistics.....	292
Fig. 4.5. Response of investments in fixed assets to budgetary support shock.....	316
Fig. 4.6. Response of CPI to shock in fixed assets investments.....	317
Fig. 4.7. Response of external debt cost to shock of the tax burden.....	317
Fig. 4.8. Response of sales and profit from ordinary activities before tax to shock of tax benefits for the sector of agriculture, hunting and forestry.....	319
Fig. 4.9. Responses of investments in fixed assets to budgetary support shock and export to tax benefits shock for the industry of extraction of energy minerals.....	320

Fig. 4.10. Response of taxes paid to shock in exports for the industry of extraction of energy minerals.....	320
Fig. 4.11. Response of investments in fixed capital to shock in budget support for the transport and communications industry.....	321
Fig. 4.12. Responses of profit from ordinary activities before tax to shock in budget support and paid taxes to a shock in profits for the transport and communications industry.....	322

CHAPTER 5. THE WAYS OF INCREASING BUDGET SUPPORT AND TAX STIMULATION EFFICIENCY OF THE NATIONAL ECONOMY OF UKRAINE

Fig. 5.1. Model of the economic cycle.....	327
Fig. 5.2. Dynamics of GDP at current prices and volumes of sold industrial production (services) in 2002 - 2010.....	328
Fig. 5.3. Frequency of application fiscal and monetary stimulus and the speed of their action on economy in the Group of Seven countries in 1970 - 2007.....	333
Fig. 5.4. The structure of fiscal stimulus in the phase of recession in developed economies and economies in development.....	334
Fig. 5.5. Graduating of masters and specialists in separate fields in 2010.....	343
Fig. 5.6. Dynamics of public expenditure on secondary and higher education.....	343

Appendices

Fig. D.1. Structure of budget support in terms of economic activities.....	478
Fig. J.1. Responses of studied variables on the structural shock of one standard deviation (efficiency criterion – employment).....	501
Fig. J.1. Responses of studied variables on the structural shock of one standard deviation (efficiency criterion – export).....	502
Fig. J.1. Responses of studied variables on the structural shock of one standard deviation (efficiency criterion – wages).....	503
Fig. J.1. Responses of studied variables on the structural shock of one standard deviation (efficiency criterion – fixed assets formaton).....	504
Fig. J.1. Responses of studied variables on the structural shock of one standard deviation (criterion of efficiency – the amount of sales).....	505
Fig. J.1. Responses of studied variables on the structural shock of one standard deviation (criterion of efficiency – profit from ordinary activities before tax).....	506
Fig. J.2. Responses of employment, wages, amount of sales on the structural shock of budget expenditure and responses of taxes paid for business hotels and restaurants.....	507

Зміст

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ.....	11
1.1. Теоретичне об'рунтування державної підтримки суб'єктів господарювання.....	11
1.2. Загальна характеристика інструментів бюджетної підтримки національної економіки.....	38
1.3. Особливості застосування податкових інструментів стимулювання розвитку національної економіки.....	66
1.4. Координація бюджетно-податкової та монетарної політики: макроекономічний аспект.....	95
РОЗДІЛ 2. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ ФІСКАЛЬНИХ ІНСТРУМЕНТІВ СТИМУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ АКТИВНОСТІ.....	125
2.1. Світовий досвід фіскального стимулювання національних економік.....	125
2.2. Реалізація концепції податкових витрат у системі публічних фінансів зарубіжних країн: теоретичні основи та практичні можливості.....	141
2.3. Бюджетно-податкове регулювання економіки в контексті членства України в СОТ.....	166
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ДИНАМІКИ ТА СТРУКТУРИ БЮДЖЕТНОЇ ПІДТРИМКИ ТА ПОДАТКОВОГО СТИМУЛЮВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	195
3.1. Структурні диспропорції економіки України та можливості їх балансування бюджетно-податковими інструментами.....	195
3.2. Аналіз стану системи пільгового оподаткування в Україні.....	209
3.3. Аналіз бюджетної підтримки реального сектору національної економіки в розрізі видів економічної діяльності.....	229
РОЗДІЛ 4. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ БЮДЖЕТНОЇ ПІДТРИМКИ ТА ПОДАТКОВОГО СТИМУЛЮВАННЯ РЕАЛЬНОГО СЕКТОРУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	257
4.1. Оцінка впливу бюджетної підтримки та податкового стимулювання на результати діяльності національної економіки України.....	257
4.2. Вплив експортно-імпортних операцій на ефективність державної підтримки реального сектору економіки України.....	273

4.3. Методика оцінки ефективності бюджетної підтримки та податкового стимулювання.....	300
4.4. Оцінка ефективності застосування податкових пільг і бюджетних субсидій у реальному секторі національної економіки України.....	312

**РОЗДІЛ 5. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ
БЮДЖЕТНОЇ ПІДТРИМКИ ТА ПОДАТКОВОГО
СТИМУЛЮВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....325**

5.1. Застосування бюджетно-податкових інструментів в умовах циклічності розвитку економіки.....	325
5.2. Фінансова підтримка освіти та науки, її вплив на розвиток економіки.....	341
5.3. Державна матеріальна підтримка сімей в Україні: проблеми та напрями реформування.....	364
5.4. Теоретичні та практичні рекомендації із удосконалення бюджетної підтримки та податкового стимулювання економіки України.....	384

ЛІТЕРАТУРА.....403

ДОДАТКИ.....421

ПЕРЕЛІК ТАБЛИЦЬ.....508

ПЕРЕЛІК РИСУНКІВ.....519

Contents

INTRODUCTION.....	4
CHAPTER 1. THEORETICAL BASICS OF GOVERNMENT SUPPORT OF NATIONAL ECONOMY.....	11
1.1. The theoretical justification for government support of business entities.....	11
1.2. General characteristics of budget support of the national economy.....	38
1.3. Specifics of application tax tools to stimulate the development of national economy.....	66
1.4. Coordination of fiscal and monetary policy: macroeconomic aspects.....	95
CHAPTER 2. FOREIGN EXPERIENCE OF APPLYING FISCAL INSTRUMENTS FOR STIMULATING ECONOMIC ACTIVITY.....	125
2.1. World experience of fiscal stimulation of national economies.....	125
2.2. Implementation the concept of tax expenditures in the system of public finance in foreign countries: theoretical foundations and practical opportunities.....	141
2.3. Budget and tax regulation of the economy in the context of Ukraine's WTO membership.....	166
CHAPTER 3. ANALYSIS OF THE DYNAMICS AND STRUCTURE OF BUDGET SUPPORT AND TAX INCENTIVES FOR NATIONAL ECONOMY OF UKRAINE.....	195
3.1. Structural imbalances of economy of Ukraine and the possibilities of balancing by means of fiscal instruments.....	195
3.2. Analysis of tax benefits system in Ukraine.....	209
3.3. Analysis of budget support the real sector of national economy in terms of economic activities.....	229
CHAPTER 4. ASSESSMENT EFFICIENCY OF BUDGET SUPPORT AND TAX STIMULATION FOR REAL SECTOR OF NATIONAL ECONOMY OF UKRAINE.....	257
4.1. Assessment impacts of budget support and tax incentives on the performance of the national economy of Ukraine.....	257
4.2. Impact of export-import operations on the efficiency of state support of real sector of economy of Ukraine.....	273
4.3. Methods of evaluating the effectiveness of budget support and tax incentives.....	300
4.4. Assessment the effectiveness of tax benefits and budget subsidies in the real sector of national economy of Ukraine.....	312

CHAPTER 5. THE WAYS OF INCREASING BUDGET SUPPORT AND TAX STIMULATION EFFICIENCY IN THE NATIONAL ECONOMY OF UKRAINE.....	325
5.1. The application of fiscal instruments in a cyclical economy.....	325
5.2. Financial support for education and science and its impact on economic development.....	341
5.3. State financial support of families in Ukraine: challenges and directions for reforms.....	364
5.4. Strategic guidelines for improving the budgetary support and tax incentives of the national economy of Ukraine.....	384
REFFERENCES.....	403
APPENDICES.....	421
LIST OF TABLES.....	508
LIST OF FIGURES.....	519

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**БЮДЖЕТНА ПІДТРИМКА ТА
ПОДАТКОВЕ СТИМУЛЮВАННЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ**

Монографія

Редактори

Т. А. Габорак,
В. В. Мультян

Технічне редагування
та комп'ютерне верстання

А. І. Зубрицький
С. В. Новицький

Підготовлено до друку Видавничо-інформаційним центром
Національного університету ДПС України
08201, вул. К. Маркса, 31, м. Ірпінь, Київська обл., Україна

Дизайн ТОВ _____

Здано до друку _____ 2011 р. Формат _____.

Папір офсетний № _____. Гарнітура "Times New Roman".

Ум. друк. арк. _____ Друк. арк. _____.

Тираж _____ прим. Замовлення № _____.